

REDACTIUNEA,
Administratiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Unisorii înfrânate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
la Viena: la M. Dukas Nachr.,
Nuz. Augenfild & Emerie Les-
ser, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachr., Anton Oppelk.
la Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erassebet-Körm).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garsonă pe o coloadă 10
bani pentru o publicație. Pu-
blicări mai dese după tarifi
și învoiașă. — RECLAME pe
pagina 8-a o serie 30 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIX.

„GAZETA” iese în lumina
Abonamente pentru Austria-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
cele postale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administratiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dunsul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 109.

Brașov. Joi 18 (31) Maiu

1906.

Programul lui Wekerle.

(a) Ședința de Marți, 29 Maiu, a camerei ungare a fost pentru partidele coalițiunii maghiare o sârbătoare. Ministrul președinte Wekerle și-a desfășurat programul de guvernament și discursul lui de o jumătate de oră a fost des întrerupt de aplauzele și aclamațiunile deputaților maghiari adunați acum cu toții într-o singură tabără.

Rând pe rând s'au ridicat apoi șefii grupurilor coaliționiste, esprimându-și încrederea și promițându-și sprijinul. În numele partidului koșutist a vorbit Coloman Thaly, regretând numai un lucru, anume că ministrul președinte n'a făcut nici o enunțare asupra chestiei armatei. Partidul constituțional prin graiul lui Coloman Szell a relevat meritele acestui guvern, care deja prin asigurarea continuității constituționale a izbândit un succes. Stefan Rakovszky în numele partidului popular a făcut elogii guvernului pentru succesul obținut față cu Austria.

Mulțumirea generală a politicienilor cu program înzorzonat n'a fost tulburată nici de Croați, cari prin rostul „episcopului Drohobeczky, un Ru-ten importat de la Ungvar în scaunul arhieresc al uniților Croați din Criș, au declarat că vor sprijini sforțările naționale ale Maghiarilor, cerând în schimb sprijinul Ungariei, spre a pute reincorpora Dalmația. Drohobeczky și-a început discursul în limba croată și apoi l'a continuat în cea maghiară, pe care de sigur o vorbește mai fluent, decât limba adoptată a eparchiei sale.

Singura notă discordantă în marea armonie parlamentară a fost declarația deputatului național român Dr. Iuliu Maniu, și în parte a Slovacului Milan Hodzsa.

Când d-l Maniu a semnalat din capul locului, că ia cuvântul în numele partidului naționalităților, s'a

produs o gălăgie infernală și din toate părțile se aușiau strigăte: „Astfel de partid nu există”. D-i Maniu însă nu s'a intimidat, ci a declarat, că partidul său dorește a lupta pentru binele națiunilor din Ungaria, ceea ce i-a scos pe șoviniști cu deservă din țipări și jupânul Sümegi (erăși un jupân!) l'a întrerupt, „învățându-l” pe orator, că în această țară nu există decât o singură națiune, și anume cea maghiară. Tărăboiul devenise așa de mare, încât președintele s'a vădut nevoit a chema la ordine pe deputatul Hentaller și a amenința cu suspendarea ședinței. Restabilindu-se într-o câțva liniște, d-l Maniu și-a motivat neîncrederea față cu guvernul, de astă dată însă l'a scos pe însuși președintele din echilibru, căci urechile lui koșutiste nu puteau suporta nici măcar o analogie între drepturile naționalităților și cele ale Croaților. Și d-l Maniu cu drept cuvânt a invocat această analogie.

Programul desfășurat de Wekerle, pe cât de mult a fost aplaudat de coaliție, pe atât de mult trebuie să provoce critica.

Căci nu numai că reforma cea mare democratică, care ar fi menită să pună pe picioare țara, este în temei electoral, nu poate să mulțumească naționalitățile cu frazele mereu repetate prin cari s'a anunțat, despre hegemonia unei rase—ci și celelalte puncte ale programului Wekerle trebuie să inspire cea mai mare neîncredere.

Ce va să dică la portofoliul instrucției publice repetarea ostentativă a punctului de vedere național maghiar și accentuarea ideii de stat maghiar, pe care Wekerle vră s'o împământenească în școlile de ori ce grad?

Apoi ce scopuri se urmăresc prin anunțarea revizuirii cârților funduare, regularea raporturilor de proprietate, a comasărilor „cu deosebire în Ardeal”, cum spunea Wekerle?

Aplauzele cu cari deputații maghiari au acoperit această declarațiune ca și pe aceea referitoare la conversarea sarcinilor micii proprietăți, a colonisărilor etc. sunt mult mai eloquente, decât se nu trezescă în noi tema, că aici erăși se plănuiesc ceva „regulare” menită a contribui la înțărirea „rassei alcătuitoare de stat” pe contul locuitorilor băștinași.

Orî cât s'ar indigna deci farsorii la Sümegi și alți tovarăși botezați și nebotezați ai lui, când un deputat român își ridică cuvântul în numele Românilor și al celorlalte naționalități, — adevărul, este că acel deputat are incomparabilul avantaj de a putea vorbi în numele popoarelor astăzi încă majoritate în această țară.

Er deputații majorității, cari și-au creat o lume ilusorică teatrală, încetul cu încetul vor trebui să se deprindă a asculta și glasul majorității locuitorilor, care este adevăr și realitate. Și se scie, că numai realitatea este. Ilusiunea pierce cu visul.

Protestul dat contra alegerii dela Lugoșiu. Se scie, că în contra alegerii de deputat dietal a d-lui Dr. George Popovici, din partea dietei protest. Protestul a ieșit din partea 13 alegători (număr ominos!) între cari după nume, sunt 11 perciuinați. În amintitul protest, după ce se vorbește de nemaipomenite atacuri, volnicii, amenințări, terorism din partea alegătorilor români, fără a indica un singur cas, curagioșii jupâni își „reserve” dreptul, ca „numărăsele lor dovezi grele și decizătoare să le expună înaintea comisiei verificătoare cu ocaziunea pertractărei.” Motivul trist al acestei acțiuni a noastre — se dice mai departe în protest — „e acela, că terorismul domnilor cari au făcut alegerea d-lui Dr. G. Popovici, ține încă și acum în cerc și, până la înfrângerea prin autorități a acestei domnii teroristice, nu vrem să expunem la maffia terorismului inaugurat pe acei cetățeni, cari au avut gradul înalt de îndrăsnă să ne dea fidel

datele la cele întâmplare, și așteptăm sosirea acestui timp.”

Pretinsul „terorism” al celor 13 Don Quișoți se reduce, după cum cetim în „Drapelul”, la o simplă spargere de două ferestri dela locuința autorului și plenipotențiatului protestului Dr. Rosenthal, care faptă, deși încă nu s'a dat de urma făptuitorului, a fost calificată de foia germană din Lugoșiu drept „atentat naționalistic” și a fost depeșat îndată foilor din Budapesta ca mare eveniment.

Se vede, că pe perciuinații Lugoșului îi ustură rău manifestățiunea impunătoare a alegătorilor români din cercul Lugoșului și în lipsă de alte dovezi, alarmează lumea, după clișeu obicnuit, cu preținse terorism și pericole, pentru-că dădă-dădă le va succeda a preocupa pe membrii dietei în favorul pamfletului lor de protest și de a pescui în tulburare.

Demisiunea prințului Hohenlohe.

Impresia ce s'a produs în Budapesta

Țiarului „W. Allg. Ztg.” i-se depeșază din Budapesta următoarele:

Scirea că prințul Hohenlohe și-a dat dimisia, n'a produs în cercurile bine informate de aici nici o surprisă. În cercurile majorității circula deja de mai multe zile șvonuri, cari susțineau, că este cu desăvârșire exclus, ca postulatele maghiare să nu răsbescă totuși în cele din urmă. Aceste șvonuri, cari nu erau contrașise de guvern, spuneau mai departe, că regele Ungariei în conferențele avute la 7 și 8 Aprilie a promis formal lui Wekerle și Kossuth, că guvernul ungar va obține la timpul său autorisarea, de a prezenta în dietă tariful vamal autonom ca propriu unguresc.

Când s'a făcut această promisiune, ministrul președinte austriac Gautsch se afla la Karlsbad, și fiind-că deciziunea trebuia să se aducă în termen de 48 ore, căci altminteria alegerile nouănu puteau fi orînduite în termenul constituțional, — guvernului austriac nici nu i-a fost posibil a influența această deciziune.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Viața în Albania

Dintr-o călătorie sub escortă.

De N. Macedoneanu.

După o ședere de o zi și ceva, mă întorceam fără voia mea din orașul K... la Bitolia. Vigilentul Caimacam (subprefect) din acest oraș, așezat la hotarele Albaniei și locuit în marea lui majoritate de Bulgari trecuți de mult la islamism, vedea în acele vremuri turburi (era în ajunul revoluției bulgărești) un pericol pentru buna ordine din raionul cazalei sale în șederea mea într'un oraș, unde nici odată nu se avântă vr'un străin.

Și neputând fi pe deplin liniștit în urma somației formale ce-mi dăduse, ca cât mai neîntârziat să mă întorc pe drumul pe care venisem, Excelența Sa, bine înțeleasă, erăși fără voia mea și fără să mă consulte prealabil, m'a băgat sub escortă încredințându-mă la doi suvarii albanezi. Lor li-s'a pus în vedere, ca să supravegheze ori-ce mișcare a mea, să-mi inter-

dică a vorbi cu cineva, autorizându-i în același timp ca la cea dintâi încercare ce aș fi făcut-o să fug, să tragă în mine.

Se înțelege, că nu s'a simțit nevoie de așa ceva și că eu m'am supus cu cea din urmă resemnare ordinelor mult zelosului Caimacam. Eță-mă dăr într-o dimineață îndărăt la drum, dăr cu o pompă, cu care nu eram obicnuit până atunci.

În primul moment, când li cuprinsei cu vedere pe cei doi suvarii, un fior îmi trecu prin inimă. Fața lor bronzată, ochii lor vecinic neastîmpărați, acel aier de seriozitate gravă, sprâncenile încruntate mă făcură să-i iau drept doi călăi, adevă doi omeni, cari curmă o viață fără cea mai mică părere de rău. Și tremuram în mine însumi, căutam să nu le dau nici cel mai mic privilegiu de a-se plânge de mine, necum de a executa ordinul Caimacamului.

Ca întotdeauna însă și de data acesta aparențele m'au înșelat. Bieții suvarii nu erau nici atâtea de împietriți la inimă, nici așa de setoși de sânge omenesc, cum mi-i închipuiam dintru început.

Nu numai atât. Ei mi-au făcut chiar plăcută această călătorie forțată prin aceea,

că mi-au înlesnit să cunosc mai de aproape caracterul albanez, să pătrund mai de aproape în intimitatea sufletescă a acestui popor așa de curios din atâtea puncte de vedere.

În adevăr câteșii doi erau albanezi musulmani, unul însă, Sali, decă nu mă înșel, era ghegă, adevă își trăgea obârșia din acele ținuturi pietröse ale Albaniei superioare, unde autoritățile au o influență mai mult decât nominală, pe când al doilea era dintr'un sat din provincia Coloniei, cu alte cuvinte era Toscă.

Și pentru un cunoscător era destulă petrecerea câtorva momente între dâșii, pentru-ca să prindă imediat această deosebire a particularităților și caracteristicii triburilor represintate așa de bine, așa de reușit prin cei doi suvarii.

Ghega-Sali era tăcut până la mușenie. Cu ochii plecați pe frîul calului el nu arăta nici o curiozitate, el nu pune nici o întrebare, er când trebuia să răspundă la una, răspunsurile lui constau mai mult din monosilabe. În totă înfățișarea lui era un ce sălbatic, aspru. Așa sunt în genere Gheghii.

Representantul tribului Toskilor, deși mândru, îngâmfat chiar ca toți Albanezii, nu evita conversația și nu se feria de contactul cu omenii. El era mai mlădios, curentul civilisator îl mai domesticise, îl făcuse mai presintabil, mai omenos, așa dice.

Pe lângă acesta nu scăpa nici un prilej de a-ți vorbi de isprăvile lui vitejesci, de toate aventurile din viață, de a nu-ți lăuda curagiul său neînfrânt.

Așa sunt Toskii, vorbăreți, guralivi chiar.

Și între ei doi, cu toate că an de zile serviau împreună, era totuși o ură, vrăjmășie ascunsă, care se manifesta la ori și ce împrejurare. În sufletele lor clocoteau aceleași sentimente dușmănoase, ce sunt între triburile Toskilor și Gheghilor, printre cari curge neastîmpăratul Scumbi.

Ei da, un Ghegă, care se respectă, profesază sentimente de mult dispreț pentru un Toskă. Pe taciturnul Ghegă îl ațită fanfaronada ostentativă, guralivă unui locuitor din Toskeria. Ghega respinge orice comunitate de origine cu dâșul, în.

Politicianii bine informați asigurau, că *Wekerle* și *Kossuth* au comunicat șefilor de partid această concesiune a coronei imediat după ce luaseră frânele guvernării. Și după cum se svonise în culoarele dietei, Coróna a dat chiar în scris această concesiune. În asemenea împrejurări, scrisorile ce sosiau din Viena, că regele ar fi acceptat punctul de vedere austriac, au fost primite cu scepticism.

Ministrul președinte *Wekerle* a declarat săptămâna trecută de repetite ori, că actualul guvern ungar n'ar pute rămâne nici 24 ore în funcțiune, decât nu va primi de la rege autorizarea, de a anunța Marți proiectul tarifului vamal autonom. *Wekerle* s'a și dus la Viena cu intenția hotărâtă de a face la locul competent declarația categorică a guvernului, că Marți va prezenta cu ori-ce preț în cameră tariful vamal autonom. Guvernul ungar nici nu mai voia să audă de amânarea acestei chestiuni, seu de negocierii asupra întregului complex al pactului, fără a fi prezentat întâi proiectul tarifului vamal ca proiect independent ungar.

Acordul Szell-Thun.

Guvernul ungar se rezîma, afară de pretinsa învoire a regelui, și pe textul legii din 1899, în care sunt fixate punctele acordului Szell-Thun. În legea aceasta se declară expres, că Ungaria se află în stadiul teritoriului vamal independent.

Miniștrii ungari invocă acum, că conform acestei legi, care astăzi e în vigoare, și în sensul căreia se regulază exclusiv raporturile între Austria și Ungaria, nici nu există tarif vamal comun și că numai un tarif vamal unguresc poate avea valoare legală, de orece Ungaria se află în stadiul teritoriului vamal independent. Dacă s'ar fi făcut concesiuni Austriei, nici un Ungur n'ar fi fost obligat să plătească vamă și, dat fiind spiritul advocațional al națiunii maghiare, s'ar fi întâmplat cu siguranță, că s'ar fi refuzat mereu achitarea vămilor, fără ca guvernul să fi avut mijloace legale de a forța achitarea.

Convorbire cu un membru al casei seniorilor.

Un redactor al lui »W. Allg. Ztg.« a avut în cursul ședinței de Lună a camerei seniorilor austriaci o convorbire cu un membru marcant al acestei corporațiuni legislative, care a discutat următoarele:

»Noi toți am fost surprinși de noua întorsătură. Pentru ați erau convocate cele trei grupuri în ședințe, spre a lua în discuție declarațiunile ministrului președinte. Erau să ia cuvântul șefii grupurilor și discursurile lor erau deja elaborate. Mai nimeni nu era informat asupra celor ce s'au petrecut ieri. Adevărat, că băjbăiau diferite svonuri prin cameră. Nici una

nu era însă autentică. Astfel se ivi ideea, decât n'ar fi oportun a se începe desbaterea asupra declarațiunilor guvernului. Atunci veni în cameră prințul Hohenlohe, care tocmai presidase un consiliu ministerial decisiv, și chemă la sine pe șefii celor trei grupuri.

Conferența acesta rămase aproape observată. Ea era însă de mare importanță. Căci prințul Hohenlohe comunică contelui *Schönborn*, prințului *Auersperg* și prințului *Schönburg*, cari se prezentaseră împreună la dînsul, că ministerul Hohenlohe și-a dat dimisia. Prințul Hohenlohe a mai comunicat, că el și colegii săi nu se vor mai prezenta în cameră, ér el este firm decis de a persevera în demisiunea sa cu ori-ce preț. Guvernul crede, că în chestiunea ungară a susținut corect punctul de vedere austriac și neputînd, a-l duce la biruință și-a ținut de datorie de onoare a-și da dimisia. În momentul când se ținea această importantă conferență a ministrului președinte cu șefii camerei, partidul constituțional își terminase ședința. Partidul centrului și al dreptei și-au suspendat ședința pe un sfert de oră. Atât a durat conferența lui Hohenlohe cu șefii camerei seniorilor. Redeschidîndu-se ședințele celor două grupuri, contele *Schönborn* în partidul dreptei, ér prințul *Schönburg* în al centrului au comunicat declarațiunile ministrului președinte. Ei au relevat totodată, că cel mai înțelept lucru ar fi să nu se mai deschidă desbaterea în camera seniorilor. Comunicatele celor doi șefi au făcut mare impresie. S'au auzit voci, că tocmai din pricina noii situațiuni ar fi indicată desbaterea. Este datorie camerei seniorilor a declara, că prințul Hohenlohe a procedat patriotic, reprezentînd în chestiunea ungară singurul punct de vedere posibil. Ideea acesta s'a abandonat însă și au rămas pe lângă motiunea lui *Clam-Martinić*.

...Ori cine ar fi urmașul prințului Hohenlohe și conducător al ministeriului de tranziție, în camera seniorilor totuși au convins că Austria încă nu poate să n'a stat în fața unei crize atât de grele, și că de decenii nici odată situația n'a fost mai încurcată.

Ședința »Reichsrath-ului«.

Ședința de Marți a »Reichsrath-ului« a fost foarte sgomotă. Se adunaseră un număr mare de deputați, — dér nici Hohenlohe, nici președintele *Vetter* nu s'a prezentat la cameră. Atunci unul dintre deputați a făcut propunerea, ca Prade să fie ales president de etate. Au ținut apoi o conferență. Prade a ocupat scaunul președial și a declarat, că Hohenlohe a fost cel dintâi, care s'a ridicat bărbătesc în contra pretensiunilor exagerate ale guvernului ungar, din care cauză exprimă sin-

cere regrete pentru căderea lui Hohenlohe. Prade a invitat apoi camera, să se aleagă president. A fost ales unanim Prade. S'a primit apoi motiunea, ca presidentul *Vetter* să fie invitat a deschide ședința proxima a parlamentului.

O delegație s'a dus la *Vetter*, ca să-i împărtășească dorința aceasta. Ea s'a întors cu răspunsul, că *Vetter* nu află, că ar fi compatibil cu constituția, ca deputații să țină ședințe când ministerul nu se află în parlament. S'a produs un mare sgomot și mulți au făcut propunerea de a se vota neîncredere lui *Vetter*. Prade n'a admis aceasta, pe motiv că nu se poate ști încă, decât lupta trebuie purtată contra guvernului austriac, a guvernului ungar, seu contra ambelor guverne?

S'a decis să se țină ați o consfătuire tot la parlament, în care să se discute situația politică generală în legătură cu noile evenimente.

În urma celor întemplate în »Reichsrath« contele *Vetter* a declarat, că el a contramandat ședința în urma tratărilor, ce le-a avut cu vicepreședinții și primesce răspunderea. În cas însă când deputații n'ar respecta dispozițiunile sale, va trage consecințele și va demisiona.

Evenimentele zilei.

Cel mai însemnat eveniment politic intern este actualmente desfășurarea programului guvernului prin ministrul președinte *Wekerle* în ședința de ieri, Marți, a dietei. Cu conținutul acestui program ne ocupăm la alt loc al numărului nostru de ați. Aici amintim numai, că interesul și curiozitatea lumii politice asupra discursului programatic al primului ministru, era mai mare decât la alte ocazii de acestea, căci *Wekerle* n'avea să vorbească numai despre viitor, ci și despre trecut. A și făcut-o, arătând cauzele, cari au determinat pe cei ce sunt ați în fruntea afacerilor, a primi această sarcină. Au ținut adevărat să salveze constituția și să re-stabilească ordinea legală în țară.

— Alteveniment de importanță actuală este conflictul, ce a izbucnit înainte cu vreo două săptămâni între guvernele celor două state ale monarhiei, pentru forma reînnoirii pactului austro-ungar. Se știe, cum s'a rezolvit în parte acest conflict. Majestatea Sa și-a dat învoirea, ca raportul economic al Ungariei față de Austria să se reguleze nu în formă de alianță comercială și vamală, ci în formă de convențiune vamală, și dieta ungară să înarticuleze tariful vamal, ca tarif separat ungar.

Bucuria — cum am mai disc — în cercurile politice maghiare este mare, căci în amintita aprobare a Coronei privitoare la înarticularea tarifului vamal separat ungar, Maghiarii văd un pas înainte spre deplina independență economică a Ungariei. Dela prima etapă, care s'a făcut sub *Szell* la 1899, și prin care s'a garantat Ungariei starea de drept a independenței teritoriului vamal, Ungaria a ajuns acum la a doua etapă prin succesul guvernului *Wekerle*, care nu însemnă nici mai mult, nici mai puțin, decât sfîrșitul alianței economice cu Austria.

— Partidele coalițiunei croate au avut alaltăieri tratări cu Banul și cu guvernul ungar. Ministrul președinte *Wekerle* a invitat la sine patru bărbați din acea coaliție, luînd parte la consfătuire, afară de miniștri, Banul *Pejacević*, *Josipović* și *Lumanović*. În consiliu s'au cetit cele 6 puncte, pe cari coaliția croată le-a pus ca condiții, anume: 1) Banul iese din partidul național, pe care l'lasă în în mîna soții. 2) Banul stă în afară de partide. 3) După desbaterea delegațiunei din Viena se va convoca dieta croată și i-se vor prezenta proiectele de legi liberale și constituționale, amintite în mesagiul tronului. 4) După rezolvirea acestor proiecte, dieta nu se va mai deschide prin rescript regesc, ci din propria-i hotărîre se va amîna și se vor face pregătiri pentru reforma electorală. 5) Într-aceea, ca învoirea partidelor coaliționiste, se vor face schimbări în oficiile de stat mai însemnate 6) Partidele coali-

croate vor lua inițiativa în toate actele de guvernare.

— Unul din diarele oficiose maghiare »*Figyelô*« pretinde a ști, că conducerea partidului popular național slovac, a făcut o declarație prin care ține să-și clarifice pozițiunea în fața suspiționărilor, ce i-s'a adus, că programul său politic și atitudinea sa din parlament ar viola integritatea statului ungar.

În pretinsa declarație se dice într-altele, că Slovaci din Ungaria, ca și celelalte naționalități, nu pot avea altă țintă decât »deplina independență a Ungariei« pentru a cărei realizare partidul popular național slovac încă va lupta cu toate mijlocele ce-i stau la dispoziție. Asta o va face naționalitatea slovacă în primul rînd în propriul său interes; în al doilea rînd, ca să înceteze odată apucăturile și învinuirile, că naționalitățile ar primejdi și nega unitatea de stat a Ungariei. În comunicat se mai dice, că Ungaria nu poate fi transformată într-un stat cu o singură limbă. Aceasta este o imposibilitate și convingerea Slovacilor este, că ideea de stat maghiar nu poate fi ideea unei singure limbi, ci aceea, că fie-care cetățen e dator a contribui cu puterile-i proprii la înflorirea morală și materială a Ungariei. De aici urmează, că naționalitatea slovacă din Ungaria recunoște înăltătețea rasei maghiare care este mai dezvoltată în privința spirituală și economică, dér tocmai adevărata idee de stat exclude, ca o rasă să domineze exclusiv asupra celeilalte.

Față cu baza dela 67 Slovaci din Ungaria numai o problemă pot să aibă: a lua poziție față cu Viena. Naționalitatea slovacă nu s'a dat ca uneltă nici în timpul scurt al absolutismului și nici în viitor nu o va face. Pactul dela 67 n'a avut nici o valoare pentru Slovaci, el este îndreptat direct în contra naționalităților din Ungaria. Acțiunea, ce o vom desfășura în parlament, va fi chemată a împrăscia concepțiile false ce s'au răspîndit despre Slovaci din Ungaria.

— În ședința de ieri a dietei s'au prezentat următoarele proiecte de legi:

Ministrul președinte *Wekerle* a prezentat proiectele despre indemnitatea bugetară și despre pactul financiar cu Croația. Guvernul cere indemnitate până la finele lui Iulie. — *Francisc Kossuth* a prezentat proiectul despre convențiunile comerciale cu Germania, Italia, Belgia, Rusia și Elveția, și un proiect privitor la înarticularea tarifului vamal autonom valabil exclusiv pentru țările coronei ungare. — Ministrul *Daranyi* a prezentat un proiect cu privire la înarticularea convenției veterinare cu Italia și Germania, ér ministrul de honveți *Jekelfalussy* un proiect privitor la recrutii pe 1905 și 1906.

Camera a primit toate proiectele. Proxima ședință se va ține la 2 lunie.

Concertul societății „Carmen“.

Mănăstirea Argeșului, de Iacob Mureșianu.

Continuînd reproducem ați recenziunea raportorului musical al »Adevărului« dela 9 Maiu v.

»Concertul de ieri, dat la Ateneu în prezența reginei și a unui public din cele mai numeroase, a fost un mare succes pentru această societate, pentru conducătorul ei și pentru musica națională.

Piesa de rezistență a programului a fost o baladă pentru soli, cor și orchestră, de d-l Iacob Mureșianu.

Balada pusă în musică este »Mănăstirea Argeșului«, legenda meșterului Manole, și d-l Mureșianu a tratat-o după felul oratoriilor lumesci ale lui Haydn: corul face descripția naturii și acțiunei, un narator intervine din când în când spre a da cuvînt personagiilor capitale: Negru-Vodă, care face alegerea locului pentru zidirea mănăstirei, Manole, soția sa Anna și un cioban.

Balada e în 3 părți, din care s'au cântat numai întăia și a doua. Orchestra are rolul de a reda prin mici introduțiuni starea de suflet a momentelor respective din baladă și acompaniază în genere întreaga baladă. Motive de doină și de hore străbat partiția din când în când,

tot casul îl privește ca pe un paria, ca o rușine pentru nația albanesă.

El, Ghega a răspins cu îndărătnicie ori-ce influență civilisătoare. El n'a renunțat la nimic, el nu și-a îmblîndit moravurile, el nu și-a schimbat chipul de trai de acum două mii de ani. Ferit și evitînd chiar cu grijă atingerea cu lumea din afară, recules în sine, Ghega din zilele noastre este același cu strămoșul său din timpuri străvechi.

Dacă în drumul veacurilor a schimbat ceva, a fost dór religia, pe care însă nu pune mult preț.

Fanatism religios nu găsești decât la *Mirdiții* catolici din ținutul Scodrei: acesta se datorește însă sfîrșitului încordate ale clerului catolic, care a isbutit să facă dintr'înșii fii foarte devotați ai bisericei romane.

Dér au mai făcut ceva din *Mirdiții*. Cum, în afară de grija sufletelor, popii catolici urmăresc și alte scopuri mai practice, ei au isbutit să implante în inimele credincioșilor lor idealuri politice austriace, așa că aceste inimi se bată în unison cu cele dela Viena.

Restul, adevă că cei mai mulți, pentru că numărul total al Albanesilor catolici se

urcă dór la câte-va decii de mii, sunt în marea lor majoritate Musulmani schismatici.

Ei au lăsat să cadă în ruine moscheile și se rógă lui Dumnezeu în tichei (un fel de mănăstiri). În loc de hogi și ulemale, dînsii ascultă cu sfîntenie de cuvintele *dervisșilor* călugări din secta *bectasșilor*. Ba, când Sultanul Mahmud al II-lea a distrus armata ienicerilor, o mulțime dintre aceștia, cari erau bectasșii, s'au dus în Albania, propoveduînd învățătura lor, care a găsit o primire din cele mai bune la Albanesi, în deosebi la Gheghii.

În loc de ură și fanatism, apostolii bectasșilor au predicat toleranța în toate, toleranța față de celelalte religii, toleranța în mîncare și beuturi. *Ramadanul* a fost înlocuit printr'un post de două-spredece zile, în care nu e îngăduită decât întrebuințarea apei. Bîntururile spirituoase nu sunt oprite.

Gheghii, cum am spus, au ascultat de această nouă învățătură, care le sporia drepturile, fără a le impune îndatoriri neputrivite cu caracterul și cu felul lor de a privi viața.

(Va urma.)

despre o altă lege fundamentală, anume legea despre egală îndreptăţire a naţionalităţilor, art. 44 din 1868 (Mare sgomot) şi a declara, că o va eşecula conştiinţios (Mare sgomot).

N'avem încredere în guvern, pentru-că vedem, că şi acest guvern stă în serviciul celui mai democratic principii, în acelaşi timp dăruia, că legea aceasta va servi pentru susţinerea caracterului naţional al statului acestuia (Mare sgomot); când din trecut scim, ce însemnă „caracterul naţional al statului”, (Mare sgomot. Strigări din stânga: Însemnă naţiunea maghiară... Kelemen: Aici nu există decât naţiune maghiară unitară...); atunci când scim din tristele experienţe ale trecutului, că sub această deviză se înţeleg: contopirea de rasă; (Mare sgomot. Preşedintele cere linişte şi îndrumă la ordine pe Simegi);... atunci când din trecut scim, că sub această deviză se urmăresc împiedecarea valorărilor popoarelor nemaghiare; atunci când în toate părţile vorbirei de program a d-lui ministru preşedinte se manifestă tot ecoul acestor devize: atunci noi, deşi vedem bunele intenţiuni ale guvernului în partea mai mică a programului său înzoronat, nuputem să avem încredere în guvern mai ales şi pentru aceea, că din programul său cultural iesă la ivelă aceeaşi tendinţă maghiarizatoare, ce împiedică adevărata fericire a ţării şi dezvoltarea îndreptăţită a popoarelor ei. Trebuie să declar, că noi nu pentru guvern suntem aici, ci pentru popor. (Markos: Agitatori! turburatori. — Preşedintele roagă să se facă linişte, oratorul are drept de a vorbi, el trebuie să fie ascultat).

Maniu continuând spune, că deputaţii din sinul naţionalităţilor îşi vor ţine de datorie a sprijini toate intenţiile şi faptele guvernului, proiectele şi măsurile, care vor promova interesele păturilor largi ale poporului. „Dăruia declară tot-odată, că vor lupta contra tuturor acelor dispoziţiuni şi intenţiuni, care promovează exclusiv interesele unei rase şi contra tuturor acelor măsuri, care sunt îndreptate împotriva valorărilor sociale, economice şi politice a celorlalte naţionalităţi ale ţării.

Principiul fundamental al politicii noastre este, ca toţi locuitorii ţării şi toate popoarele ei, să-şi afele fericirea în această ţară, în acest stat, atât în privinţa economică, cât şi culturală şi politică. Tinta noastră este ajungerea la valoare a acestui principiu fundamental, şi toate acele acte şi fapte ale guvernului, care s'a prezentat acum, care se opun acestui principiu fundamental politic al nostru, se vor lăsa de rezistenţa noastră.

Maniu încheie astfel: Nu este acum ocazia de a aprecia amănuntele programului guvernului. Mă mărginesc, deci, la declararea punctului nostru de vedere principiar şi rog pe guvern, ca acele principii politice fundamentale, care singure

pot să formeze mijlocul spre fericirea şi progresul acestei ţări, să nu întârzie a le valora, — dăruia numai spre binele unei naţionalităţi şi al unei clase, ci spre binele tuturor acelor individualităţi de rasă şi pături de clasă, care formează această patrie, pentru-ca deopotrivă să fie garantată dezvoltarea lor politică, economică şi culturală.

De ore-ce însă nu vedem destul de accentuat principiul acesta în vorbirea program a d-lui ministru-preşedinte, nu putem avea încredere în guvern.

SCIIRILE DILEI.

— 31 Maiu n.

Directorul şi senatul »fundaţiunii Şulţane« îşi va ţine şedinţele sale Vineri şi Sâmbătă în 1 şi 2 Iunie a. c. st. n. în Blăşiu cu următorul program: Vineri la 7 ore dimineaţa membrii directoriului participă la parastasul ţinut în biserica parochială pentru fericitul Metropolit fundator Alexandru St. Şulţiu. Şedinţa directoriului se va deschide prin Metropolitul Dr. Victor Mihalyi la 9 ore a. m. în sala arhierilor. Se constată numărul membrilor veniţi şi se constituie şedinţa. Administratorul fundaţiunii canonicul Dr. Augustin Bunea raportază despre fazele şi starea prezentă a fundaţiunii, despre casa fundaţiunii din Blăşiu şi bunurile dela Spring, Cenade, Vidrasău şi Someş-Odorhei, precum şi despre rămasul »Florian Micheş«. Acelaşi administrator prezintă bugetul pe anul 1907. Advocatul archidiecezan Dr. Iuliu Maniu referă despre cauzele juridice şi procesele relative la fundaţiune. Comisiunea cenzurătoare permanentă de trei raportază despre reşuirea raţiunilor de pe anul 1905 şi despre scontrarea casei fundaţiionale. Membrii directoriului pe lângă canonicii capitulari mai sunt şi următorii mireni: Iosif Pop jude de curie ca vicepreşedintele directoriului, Ioan Mezei şi Alexandru Onaciu jude de curie din Budapesta, Vasiliu Hossu jude de tabla reg. din Cluşi, Iosif St. Şulţiu jude de tribună în retr. din Sibiu, George Pop director financiar în Zombor, Iuliu Bărdosy inspector r. scolar în retr. din Sibiu, Leontin Pop jude de tribună în retr. din Cluşi, Vasiliu P. Hărşan avocat din Sibiu, Dr. Alexandru Pop medic archidiecezan în Blăşiu şi Vasiliu Zehan avocat din Bl. St. Martin. În comisiunea cenzurătoare de 3 sunt: canonicul Simion Pop Mateiu, Iuliu Bărdosy şi George Pop. În şedinţa senatului fundaţiional se va alege directoriul pe un period nou de 6 ani.

Un monument Independenţei României şi Regelui Carol. În şedinţa de Marţi a camerei preşedintele d-l Gr. Triandafil a dat cetire între aplauze unei propuneri, ţinând la înălţarea în Bucuresci a unui monument al Independenţei şi al Regelui Carol I. În acest scop cere a se vota un credit de 500,000 lei, care adaogându-se la cei 500,000 lei deja votaţi va servi ca fond pentru înălţarea acestui monument. D-l Gh. Gr. Cantacuzino, luând cuvântul a declarat că guvernul se asociază din inimă la propunerea preşedintelui Camerei, pentru că ea răspunde sentimentului unanim al sufletului românesc, ér d-l Al.

Marighiloman, a declarat în numele minorităţii conservatoare din Cameră, că se asociază la propunerea cetită de d-l preşedinte al Camerei. Camera a votat apoi proiectul.

Ordinul »Carol I.« Etă cum s'a instituit noul ordin »Carol I«. Regele este marele măestru al ordinului şi ministrul de externe cancelarul său. Ordinul cuprinde 4 grade: 1) comandor, 2) mari ofiteri, 3) mari cruci, 4) colane. Cine primesce colanul, are drept şi la Marea cruce a ordinului. Membrii ordinului sunt numiţi pe vi-
etă. Numărul lor este fixat la 80 şi anume Comandori 40, Mari ofiteri 25, Mari cruci 10 şi Colane 5. Principele moştenitor şi principii familiei regale la etatea de 18 ani poartă de drept Colanul. Pentru naţionali se conferă bărbaţilor de stat cari au avut conducerea afacerilor statului, ca preşedini ai consiliului, cel puţin timp de un an, ómenilor de ştiinţă, cari s'au ilustrat prin merite excepţionale având şi cele mai înalte ordine naţionale, cum şi gradelor celor mai înalte din armată, cari au făcut campania dela 1877 şi cari au dobândit situaţiuni importante în armată. Nimeni nu pôte fi admis în ordin de cât după-ce are comandoria. Proiectul acesta s'a votat de cameră.

Distincţie. Ni-se scrie din Cluşi: D-l Stefan Havasi (Oşanu) pentru dania sa maritimă de o sută de milcor. ce a făcut-o bisericii din Cluşi, a fost decorat din partea Papei cu ordinul sf. Silvestru. Ordinul trimis din Roma, o cruce albă în cadru de aur, i-se va preda d-lui Havasi în ziua de Rusali, cu care ocaziune se va da cetire brevei, prin care e numit cavalier al celui ordin, precum şi permisiunea Majestăţii Sale Monarchului, prin care d-l Havasi se autorisează a purta această înaltă distincţiune.

Instrucţiunea în şcolile de meserii. Ministrul de culte şi instrucţiune publică, contele Albert Apponyi, a lansat zilele trecute două ordinaţiuni importante, care se referă la predarea învăţământului în şcolile ucenicilor de meserii. Frima ordinaţiune se ocupă cu organizarea cursurilor pentru învăţătorii şcolilor de meserii, ér a doua cu instrucţiunea în aceste şcoli.

»In urma importanţei sale naţionale şi economice — dice ministrul în prima sa ordinaţiune — pun mare pond pe creşterea generaţiunii de meseriaşi şi pe dezvoltarea ei corespunzătoare trebuinţelor reale. Pentru a ridica nivelul instrucţiunii în aceste şcoli, vreau să mă îngrijesc de organizaţiunea şi de planul de învăţământ al cursurilor învăţătorilor acestor şcoli, pentru ca să fie asigurată o instrucţiune metodică corespunzătoare şi colaborarea cu succes a învăţătorilor şi a meseriaşilor distinşi. În înţelesul acestei ordinaţiuni ministrul înfiinţează deja în anul acesta în Arad, Seghedin, Iaurin, Pojun şi Sibiu astfel de cursuri, pentru a căror susţinere şi pentru ajutorarea a o sută învăţători a înscuvinat deja suma de 25,000 cor.

A doua ordinaţiune are de scop dezvoltarea instrucţiunii practice.

Éraš un atentat grecesc. Consulul român din Bitolia a telegrafiat ministerului român de externe, că Sâmbăta trecută

la Cruşova, un agent provocător grec a tras prin ferăstră două focuri de revolver asupra d-lui Nicolae Petrasincu, preşedintele comunităţii române, rănindu-l uşor. Consulul a informat Poarta pentru-ca să ia măsuri severe de urmărire.

Grecii din Bitolia sunt într'o mare agitaţie, din cauză că farmacistul aromân Costache Scodrano a fost numit în consiliul de administraţie al vilaetului, în locul unui membru grec, cu ocazia parţialei reînnoiri a celui consiliu. Din cauza acestei numiri, un alt membru grec din consiliu a demisionat, ér metropolitul grec, ale cărui protestări au fost zadarnice, nu mai vrea să ia parte la nici o şedinţă. Farmacistul Scodrano a depus jurământul în faţa valiului.

Centrala însoţirilor economice rurale române din Bucovina. Săptămăna trecută s'a ţinut în Cernăuţi adunarea generală a centralei însoţirilor economice rurale rom. din Bucovina. Din raportul anual prezentat adunării publicăm după „Gazeta Bucovinei“ următoarele amănunte:

Numărul însoţirilor ataşate Centralei a sporit în decursul anului 1905 dela 57 la 100. Creditul, cel-l posedea Centrala la banca ţării, e de prezent un milion corone. În urma deciziunii adunării generale extraordinare din Septemvrie 1905 s'au primit în Centrală şi însoţirile economice rurale ale rutenilor bătrâni, deschidându-li-se un credit de 300,000 cor. În urma urmăririi intereselor pe pieţele mari apusene a urcat şi banca ţării interesele cu 1%, astfel încât Centrala s'a vădut nevoită a spori procentul, însă numai cu 1/2 la sută, scădând astfel profitul ei dela 1 1/2% la 1%.

Gestiunea Centralei în cifre se prezintă în următorul mod: Starea părtaşilor 39,630 cor., a depunerilor 320,965 cor. 94 b., a împrumuturilor 1,117,567 cor. Revirementul anului 1905 se urcă la suma considerabilă de 8,864,768 cor. 24 b. În decursul anului 1905 s'a introdus şi la Centrală, contabilitatea după sistemul Raiffeisen, care înlesneşte mult o evidenţă exactă şi s'a arătat de mare valoare practică.

După votarea absolutului vechiului comitet s'a ales noua direcţiune a „Centralei“, din care fac parte: d-l Dr. Florea Lupu, president şi d-nii O. Turcan şi Tit. cav. de Onciul vicepresidenţi.

Central News» din Londra afla, că Grecia a hotărât să rupă relaţiile diplomatice cu România, încredinţând Rusiei protecţia supuşilor greci din România

Sciri dela Expositia naţională din Bucuresci. Pentru paza expositiei a fost întocmit un efectiv de 860 ómenii, adecă 160 gendarmi pedestri, 100 gendarmi rurali şi 300 sergenţi de oraş; afară de un număr de gendarmi călări, cari vor păzi marginile expositiei. — În urma înţelegerii avute cu d-l Ion Lahovari, ministrul agriculturii, comitetul Societăţii Agrare a hotărât, ca această societate să participe la Expositia naţională, expunând în pavilionul ministeriului. — Cu începere de Lună intrarea în incinta Expositiei nu se mai permite decât acelor cari plătesc întrarea generală de 1 leu. — Din partea d-lui Crudin s'a primit un tablou în valoare de 2000 lei reprezentând pe Adam şi Eva. E

mate, care au fost lucind, de nu ţi-au fost lăsând ochii s'o privescă.

Şi ér se auđi glasul: „Ci decă inima ta simte, atunci mă cată în codrii de aur, unde-i ascunsă taina vieţii, ş-oii fi mirăsa ta pe veci; ér până atunci, ia salba-mi şi să scii că de-o vei pune după gâtul alteia, va fi rău de tine“.

Pe când feciorul de împărat a fost stând buimăcit de aceste vorbe, de-odată frunzişul pădurii tremură uşor şi se vedură patru viltani mari cu penele de aur, ce-au fost purtând, peste vârful copacilor un coş în chip de luntre, împletit din nuferi şi stinjenel, în care se afla „zina codrilor“. Pêrul ei negru şi desprins flutura 'n vânt, pe când în juru-i căţiva granguri îi apărau obraji, albi ca de omăt, de razele sórelui, doritoare să-i sărute, ţinând de-asupra-i mică umbră de flori de ciocóre şi răsură.

Chipul fără sémăn de frumos şi ochii ei negri şi aprinşi, făcură pe bietul voinic să rămână multă vreme cu privirile pierdute în zare, încotro dispăruse zina.

Er când şi-a fost venit în fire, a fost luat salba de jos şi punând-o în sîn porni încet în spre curţile împărătesci cu cei câţiva slujitori ce-l însoţeau.

Ajungând la palate, se închise în odaia lui şi nu vrú să răspundă nimic nici împăratului, nici împărătesei şi de gēba bieţii bătrâni i-au fost acoperind faţa-i aprinsă de sărutări şi l'au fost rugând să le spună ce are, că el suspina mereu, ér ochii-i trişti priveau pe ferăstră, par'c'ar fi aşteptat să mai revadă pe aceea după care înotau în lacrimi.

A doua zi se duse la tatăl său şi-l rugă, ca să-i dea calul şi armele, căci vré ca să pornescă în lume să-şi găsescă ursita.

Cercă bietul împărat în multe chipuri să-l înduplece, ca să nu-şi pună viaţa în primejdie, dér toate fură de-a surda.

Ci pregătind cele trebuincioase pentru cale lungă, mândrul fecior îşi luă câţiva curteni şi plecă, luând cu el totă veselă şi nădejdea bieţilor părinţi.

Merseră ei tot mereu în spre sóre apune, ér când treceau prin mijlocul unei păduri, étă că întâlnesc în cale trei ómenii.

Unul din ei avea părul alb ca zăpada, ér barba îi era neagră, ca pana corbului; al doilea din contră, barba îi era albă, pe când părul îl avé negru, ér cel de-al treilea era spân.

Când îi vedú feciorul de împărat,

opri calul lângă ei şi le duse: „Da bine măi ómenii bunii, ciudaţi mai sunteţi şi voi ş'apoi cum v'atţi putut împreuna ca să porniţi la drum toţi trei?“

— „Hei, voinicule, fără de noi lumea nu pôte fi şi trebuie să ne 'ntălmim, din când în când şi să mai sfătuim între noi“ duse cel cu părul alb. — „Si cum v' e numele şi ce rost aveţi voi pe lume? în-
trebă éraš voinicul.

— „Eu, răspunse cel cu părul alb, sunt „mintea“ şi mi-este barba neagră, căci trebuie să scii şi tu, că ómenii care au minte, au şi multă îndrăsnelă seu obrăsnicie, cum mai dic unii“.

— „Voi muritorii cam fugiţi de mine, duse cel de-al doilea, deşi cu toţi benche-tuesc adese-ori, căci eu sunt „prostia“. Cred că 'nţelegi de ce mi-e părul negru, ér barba mi-este albă, căci toţi cei cam prostuţi, fiind mai greu de cap, se silesc a fi mai subţiri la obraz“.

— „Pe mine când a vrut Dumnezeu să mă facă, duse cel de-al treilea, a 'ntrebat pe Sf. Petre, ce să-mă facă, femeie ori bărbat? Sfântul a dis că femeie, éră Domnul a răspuns că mai bine să fiu bărbat, ca şi tovarăşii mei. Şi s'a apucat să frământa huma şi să-mi întocmescă şi să-mi

măsore ciolanele. Tăman când mă făcuse şi mai avea să-mi pue barbă şi mustăţi, haid că vine Sfânt Arhanghel, ca să iscă-léscă Dumnezeu lista álora ce trebuie să-i trecă pe lumea cealaltă, ş'atunci Domnul spuse lui Petru să termine ce mai are de făcut. Atăta i-a trebuit ástuaia, că m'a lăsat aşa, ér când s'a osândit cum să fie bărbaţi şi cum femeile, eu am luat firea de bărbat şi şiretlicul femeiesc.

„Am mare viitor pe lumea asta şi toţi din voi faceţi cunoscinţă cu mine, dér în mulţime mă cam ocoliţi şi-mi în-tindeţi mâna numai prin colţuri întunecóse, căci eu mă numesc „Violencia“ seu şiretenie cum mă răsgăe unii“.

Auđind feciorul de împărat aşa, îşi spuse şi el pásul şi rugă pe cei trei ómenii să-i fie de ajutor.

„De mine n'ai nevoie, că eşti prea bogat“ duse mintea.

„Când ţi-a venit gândul însurătorii, ai şi făcut cunoscinţă cu mine“ adaugă prostia „Vei avé ajutorul meu“.

„Eu am făgăduit de mult sprijinul meu aceleia pe care tu o cauţi“ răspunse violencia, depărtându-se împreună cu tovarăşii săi.

Feciorul de împărat porni éraš la

lucrat în stil »art nouveau«; e singurul până acuma în acest gen.

Dela camera de comerț. Oțele oficiale la camera de comerț din Brașov s'au fixat pentru lunile lunie, iulie și August dela 7 dim. până la 1 p. m.

Pentru țeranii din România. Senatul și camera română au votat proiectul de lege prin care se deschide pe seama ministerului de interne un credit extraordinar de lei 2,500,000 pentru zidirea a 32 spitale rurale, câte unul în fie-care din județele țerei, și cari vor purta numele »Spitalul rural Regele Carol I«.

D-l G. Gr. Cantacuzino, președintele consiliului, a depus Marți la Cameră proiectul de lege pentru crearea unui fond de asigurare sanitară a sătenilor, basat pe principiul loteriei de stat.

Sinucidere. Croitorul Teodor Ploscă, din Brașov-Cetate, om în flăcău bărbătesc și-a pus capăt vieții tăindu-și aghițul cu un briciu. El jălesce veduva și șese copii minori.

Corul bisericii rom. gr. or. din Brașovul-vechiu invită la producțiunea musicală teatrală împreună cu dans ce se va aranja Duminecă, în 21 Maiu st. v. (3 Iulie st. n.) 1906 (diua întâia de Rosalii) în sala hotelului »Orient nr. 1. Inceputul la 8 ore s'era. Corurile se dirigiă de d-l St. C. Voicu. Prețul de intrare: de persoană 1 corună, de studenți 80 bani. Venitul curat este destinat pentru sporirea fondului corului bisericii »Sfintei Adormiri« din Brașovul vechi. Contribuiri peste taxa de intrare și oferte maritimose se primesc cu mulțămire și se vor publica. Bilete se află de vândare la d-nii Eremias nepoții, la librăria A. Mureșianu și s'era la cassă.

O menagerie în furtună pe mare. Vaporul »St. Andrew« a plecat mai deunăci din Anvers la Hoboken având pe bord o menagerie. Îscându-se o furtună, fazele au ajuns într-o stare de iritație extraordinară. Un lup scăpând din cușcă, s'a început contra lui o gonă sălbatică și lupul vedând că nu găsește nicăieri refugiu, a sărit în cele din urmă în mare. În același timp doi lei s'au luat la luptă crâncenă între sine. Păzitorii nu i-au putut despărți și unul din lei a fost sfâșiat de celălalt. O pumă a sărit asupra unui elefant mic, ceea-ce vedând un elefant mai bătrân, a ridicat puma cu tromba în aer și-a trântit-o de s'a prefăcut într-o masă informă. Păzitorii de groză n'au putut închide ochii totă noaptea, căci menageria avea 80 lei, 45 urși, o ciurdă de elefanți, 5 șimpanzi, 25 pume și alte multe fiare sălbatice.

Un act de recunoștință. Suntem rugați a da loc următoarelor rânduri: Onorabilul comitet al »Reuniunii femeilor române din Sibiu«, luând la cunoștință cu aprobare socotelile privitoare la loteria de obiecte, ce am aranjat cu prețiosul concurs al d-șorelor române din Sibiu, în folosul școlii de menaj și industrie, mi-a dat însărcinarea a comunica această hotărâre a sa tuturor domnișorelor, cari au ostentat la realizarea frumosului rezultat al loteriei, care reprezintă în bani gata cor. 6141-53 și o colecție în preț de aproape 2000 corone. Cu plăcere mă achit de acest obligament și totodată aduc pe această cale

călduroasă mea mulțămire atât domnișorelor împreună muncitoare, cât și aceloră, cari în ori-ce mod au contribuit la realizarea acestui scop mare. Sibiu, 5 Maiu. 1906. Presidenta comitetului loteriei *Eugenia Jovescu*, profesora.

O defilare de automobile în onoarea viitoare regine a Spaniei. Din Madrid, se telegrafiază, că defilarea de Marți de automobile, în fața castelului Pardo, unde locuiesc principesa Ena de Battenberg până la cununia ei cu regele, a avut un caracter imposant. Defilarea a fost organizată de cea mai înaltă societate din Madrid, ca manifestare de simpatie pentru viitoarea regină. Erau 200 de automobile. În apropiere de palatul regal din Madrid s'a unit la cortegiu și regele care a intrat cu automobilul său în penultimul grup. În vremea aceea se adunase în fața castelului Pardo o mare mulțime de lume. După ora 11 a sosit și regina-mamă. Când cortegiul a ajuns în fața castelului, au izbucnit aclamațiuni entusiastice. Muzicele au intonat imnul englez și imnul spaniol. Regele și logodnica sa au trebuit să se presinte de mai multeori în balcon.

O paradă japoneză cu trofeele luate de la ruși. Se telegrafiază din Tokio, că la marea revistă de trupe, care s'a făcut Lună în fața Mikadului, figurau ca trofee următoarele obiecte luate de la ruși, în război: 11.150 de săbii, 85 de lănci, 70.000 de puști, 132 de tunuri grele de câmp, 192 tunuri ușoare și mitralieze, 172 tunuri de asediu de diferite calibre, 1538 care pentru munițiuni, 624 de care tren, 11.613 lădi de munițiuni.

Un nou balon dirigiabil. Din Berlin se telegrafiază, că încercările cu noul balon dirigiabil al mariorului Parseval, făcute Sâmbătă trecută în prezența ministrului de război, au reușit foarte bine. S'au făcut două ascensiuni până la înălțimea de 300 de metri. Se spune, că încercările se vor repeta aghi în prezența împăratului.

Exportul de struguri și vinuri în Austro-Ungaria. Proprietarii viticultori din România au adresat ministrului român al comerțului petițiuni acoperite de mii de iscălituri, prin cari cer, ca — cu privilegiul tratatelor pentru încheierea unei convențiuni comerciale între Austria și România, să stăruie ca vinurile și strugurii românești să fie impuși la trecerea lor în Austria, cel puțin la aceeași taxă vamală ca până acum, decât nu-i posibilă scăderea ei.

O luptă de întrecere a avut loc zilele acestea în Budapesta. Șeful unei firme renumite din capitală, la care se întrebuințază 10 mașini de scris, dintre cari 7 originale Remington Standard și 3 alte sisteme, au aranjat o concurență cu premii spre a constata cu care mașină se poate scrie mai iute și se pot face tot-odată mai multe esemplare cu același text. Premiul întâiu l'a câștigat un scriitor cu mașina Remington, care pe minută a putut ajunge la 210 silabe. Un rând scris cu mașina cuprinde în termen mediu 6 cuvinte resp. 26 silabe, prin urmare 210 silabe scrise pe minută, cuprind 8 rânduri. Concurența a durat o oră, în care scriitorul a scris cu mașina 480 rânduri, — socotind o față de colă cu 30 rânduri — 16 fețe, coresponde la 4 coli complete. Succesul acesta

a fost mai interesant prin aceea că scriitorul a executat tot-odată 8 esemplare pe mașina Remington. Dacă se ia în considerare că 4 coli scrise cu mașina într-o oră, scrise cu mâna ar face 8 coli, pe cari cel mai dibaci scriitor cu mâna abia l'ar putea scrie în 1½ oră, der anevoie de cețit — atunci cu mașina de scris Remington se câștigă timp și se execută tot-odată texturile în mai multe esemplare. Se recomandă deci cetitorilor noștri mașina de scris Remington dela firma Glogowski & Comp. Budapesta, Andrassy ut 22/A.

Este important atât pentru dame nobile, cât și dame burgheze a fi cu băgare de seamă la cultivarea pielei de pe obraz, să nu folosescă cosmeticuri fabricate din materii stricacioase. Pentru a se feri de asemenea cosmetice, să folosescă fie-care damă laptele de castraveți a lui Balassa, care se capătă în farmacia cu 2 cor. și nu conține părți constitutive stricacioase. Depărtăză pistruii, pete de ficat, sgrăbunțe, după 2 — 3 folosiri. Indispensabil orî și cărei dame. Se trimite cu posta dela farmacia C. Balassa în Budapesta Erzsébetfalva.

Avis.

Pentru orientarea aceloră, cari doresc să participe la *adunarea generală, ce se va ține în Feldiara, a doua zi de Rosalii*, Comitetul Despărțământului I. (Brașov) al Asociațiunei comunică, că trenul plăcă spre Feldiara dimineța la 5 și 32. Pentru cei cari vor merge cu trăsuri, plecarea va fi dinaintea gimnaziului rom. punct la 7 o. dimineța.

Tot odată aceia, cari doresc să ia parte la masa comună, să se anunțe la casierul desp. d-l Sofroniu Roșca, funcționar la Albina, cel mult până Duminecă la amădi prețul va fi (fară vin) cel mult 1 cor. de persoană.

Comitetul Despărțământului Brașov.

Concert și petrecere în Gherla.

Gherla, 28 Maiu 1906 st. n.

Onorată Redacțiune!

Viu a Vă raporta pe scurt despre concertul și petrecerea dată aici erî, în 27 Maiu.

Idea concertului și a petrecerii s'a dovedit norocoasă, căci s'a adunat un public numeros din din toate părțile diecesei și afară de diecesă. Sala dela hotelul Coróna a fost plină de lume. Incasso a fost aproape 600 corone.

La 8½ ore s'era s'a început concertul.

Punctul prim: »Sfânt-sfânt« de G. Dima. Cor mixt. A fost drăgălașă grupa mixtă de 50 coriști, cari s'au achitat foarte bine de această piesă grea, der și frumoasă. A făcut impresie bună, că s'a început cu o bucată bisericăscă atât de înălțătoare. La ivirea pe scenă și după terminare, corul a fost viu aplaudat.

Punctul 2. »Noi« de O. Goga, declamată d-șora Lucreția Suciu. Melancolia și durerea depusă în această poezie a

fost ilustrată foarte bine și cu mult succes din partea d-șorei Lucreția Suciu. O tină frumă, voce potrivită, mișcări corespunzătoare, interpretare fidelă. A fost aplaudată după merit, a căpătat și un frumos buchet de flori.

Punctul 3. »Trecu valea« de I. Mureșianu, cor mixt. Apare erăși pe scenă întreg corul și execută cu exactitate întrăgă bucata. La dorința publicului s'a repetat. Aplausele n'au lipsit.

Punctul 4. »Noi vrem pământ«, de G. Coșbuc. Declamat de Vasile Moldovan, un tînăr silitor și isteț. A studiat bine bucata. A predat-o foarte bine și ne-a surprins cu siguranța pășirii și achitării sale, mulțămire în totă privința.

5. 9. 10. »Fioie verde fir de nălbă«, Hora de Sinaia. Sună buciul. Cor mixt. Tote aceste bucăți au fost studiate și executate foarte bine. În special »Hora de Sinaia« și »Sună buciul« a trebuit să se repeteze la dorința publicului. Aceste au atins tot odată culmea succesului corului mixt, care a eucerit simpatia publicului cu diligența și prestațiunile sale frumoase.

6. »Dușmancele« de G. Coșbuc. Declamația d-șorei Aurelia Butuza. Acest punct a suprinș plăcut publicul. O fetiță frumoasă, cu mișcări naturale, potrivite, cu predare clară și sigură, atât de bine a produs modul de cugetare al fetelor țerance, în dușmănia din dragoste și din invidie. A fost viu aplaudată. D-șorele declamatore au primit ambele câte un buchet frumos de flori.

8. »Jidani la bătaie«. Th. Speranța. A perorat-o foarte bine tînărul Iosif Schuller. A studiat-o foarte bine. Pe scenă e sigur deopotrivă și de mișcări și de predare. A produs mult haz, a fost viu aplaudat.

7. Bariton-solo. Cântări și doine, cântate de d-l Anton Domide, profesor și dirigent. A rămas ca punctul ultim. Ne-a desfătat cu câte-va doine frumoase române, cântate cu simțământ. Der ne-a deobligat și cu zelul depus întru instruirea corului. Pentru stăruință și succes a fost viu aplaudat și felicitat din toate părțile.

Terminându-se programa, s'a început petrecerea cu joc. A fost imposibil a constata numărul jucătorilor. Mai puțin de 100 părechii nu cred să fi fost.

Veselia bună a ținut până la orele dimineții. De sfîrșire constat, că înființarea unei reuniuni de cântări română gr. cat. e bine venită pentru parochia română gr. cat. din Gherla și va aduce bune servicii bisericii și credincioșilor. D-l profesor A. Domide a depus multă trudă cu instruirea. I-se recunoșce bucurios. Publicul român din Gherla mare și mic, și cel din jur, au aprepțiat țința culturală și sirguința corului și a coriștilor.

Dela concertul și petrecerea din Gherla vor duce toți oșpeții impresii fer-

drum și se tot duse mereu înainte, până când ajunse la un munte înalt, cu vârful îndut între nori.

La pōla lui întâlnește doi uriași, cari smulseră câte un brad mare și gros ca butea și-l curățeau de cōjă, oa să-și facă mîncare.

Dacă vedură pe tînărul voinic, îl întrebară ce caută prin ținuturile alea.

Când aușiră care-i e pāsul di-se: »Pai dacă ai curagiul să te duci până la »zina codrilor« atunci o să ne ajuți și nouă, că de când e lumea, ne tot luptăm cu nisce smei și pe toți îi omorîm, der de gēba oă inviază pe dată.

»De-om fi de vr'un folos, v'ajut« di-se voinicul.

Atunci calul aușindu-l ce spusese îi șopti: »Stăpāne, ū-le să începă lupta, er tu să bagī de sēmă că are să iasă dintr'o hăciugă*) o babă bătrānă și slută, care face semn cu un fus peste morți și toți invicză.

Așa făcu.

Se luptau uriașii și, când au fost ră-

*) Arbore gros, a cărui corună a fost tăiată. De obicei hăciugile sunt scorburi și poporul crede că smei își au cuibul în ele.

nind, s'au fost clătīnānd brađii și au fost uruind steiurile de pe munte și peste puțin, toți smei fură făcuți polog.

Atunci calul se dete cu stăpānului său lāngă hăciugă și când eși vrăjitoarea, feciorul de împērat îi dete una cu paloșul, de-i tăia māna în care ținea fusul.

Baba țipă atunci: »Voinice, voinice, să sci oă bine nu ț-i-a fi; te-ai pus tu cu mine, der om vedē care pe care; apoi prefăcēndu-se într'o ciochiță, sbură printre copacii pădurii.

Māndrul fecior, după ce-i trase un chef sdravān cu uriașii, cari au fost jucānd de s'au fost sguduind munții s'au fost clocotind apele, plecā erāși cu slujitorii sēi.

Peste cāt-va timp ajunse la codrii de aur.

Aci, după multe cercetări, află palatele »zinei codrilor« și îndată se îndreptă cātră ele.

La intrare păzeau urși, fioroși de mari, erā vulturi de tōte nēmurile își aveau privirile ațintite ca nimeni să nu se apropie.

Ci dacă vedură pe māndrul voinic, care venia ținēnd în māni sala cea strălucitoare, tōte jiviniile se nchinarā înainte-i

și îi lāsarā calea deschisă; er »zina codrilor« ieșindu-i înainte, își prinsese brațele după gātu-i, lāsāndu-și comorile ochilor și gurei pradă sārutārilor lui de foc.

Șatunci pădurea de aur a fost frāmāntānd de suflul dulce al vātului, erā paserile au fost ciripind ușor, împreunādu-și cāntul cu murmurul isvōrelor, spre a vesti lumii cā stăpāna lor e veselă.

Adese-orl rātēceau ei acum pe potecile presārate cu praf de pietrii scumpe ale codrilor de aur, singuri și fericiți.

Odată zina, cātānd în geanta de vīnātore a feciorului de împērat și gāsind fusul pe care acesta îl luase dela vrăjitoare, îl aruncā, gāndind oă nu-i de nici un folos.

În sēra urmātore, pe cānd se plimbau, prin pădure, de-odată le ieși înainte baba cea slută și ciungă, care întinđēnd fusul fiind-cā îl gāsise de-asupra voinicului, îl prefăcū într'o buruiānă, ce de atunci creșce în umbra pădurilor și căreia până aghi i-se di-ce »flōrea voinicului«.*)

Atunci zina începū să plāngă și se rugā de vrăjitoare să n'o lase singurā pe lume, dāndu-i salba ei ca să-i împlinēscă ruga.

Acēsta însă o aruncā sfārmāndu-o de trunchiurile copacilor.

De atunci »zina codrilor« rātēcesce singurā și îndurerată, vārsānd lacrāmi de sānge, er pe unde au cādut sfārmiturile din salba ei, creșce cu frunze moi, avēnd în vîrf lacrēmile zinei, prefăcute în chip de bobite roșii.

Acest arboraș se chiamă »salba mōle«.**)

Și cānd »zina codrilor« deschide mugurii de pe crengi și desmōrțesce ierburile, atunci »flōrea voinicului« își desface bobocul ei galben orî stānjeniu și îi șoptesce, pe adierea vātului din viața lor de altă dată.

Erā împēratul și împērătēsa pōte și aghi mai aștēptā, înțepeniți în jilturile lor, să li-se întōrcā nādejdea și bucuria.

(»Viața Lit.«)

D. N. Ciotori.

*) Sisymbrium officinale. Popular se mai numesce: crucea voinicului, frunza voinicului, voiniciu.

**) Evonimus europaeus.

cu. Numele familiilor și al domnișoarelor e greu de reprodus și de publicat pe de-a ntregul. Deci fac scuzele mele pentru lacuna acésta din raportul meu.

Gabius.

De ale alegerilor.

(Intimpinări).

Din Alba Iulia mai primirăm o întimpinare la cele ce s'au publicat în nr. 88 a. c. al foiței noastre despre alegerea de acolo. Intimpinarea acésta ni-o trimite d-l învătător I. Pampu. Referindu-se la cele afirmate în prima corespondență (nr. 88), că adevărat »80 de rătăciți, plugari și măestri (alegători români) în frunte cu dascălii români erau deja din noapte adunați, îmbătați și închiși în hotelul »Hungaria«... cu ajutorul cărora au învins jidoviile, — d-l Pampu declară:

1) Că densusul în ziua alegerii de la 5—6 a fost la biserică, în calitate de cantor, ceea-ce pôte dovedi parochul Mănăstirii d-l Lud. Luca, ér de la 8—10 ore a stat într-o grădină, ca să scape de corteșii, care umblau desperați din ambele tabere după voturi. Numai după ce a înțeles, că cea mai mare parte a inteligenței a votat pentru candidatul 67-ist susținut de cercurile clericale din A. Iulia, »după insistări desperate«, și-a dat votul (!)

2) Pentru candidatul 67-ist au votat 114 Români, pentru cel koșutist 41, n'au votat cu nici unul 14 Români, anume: 3 economi și 11 domni. Nu Români au făcut să reușescă candidatul constituțional, ci chiar catolicii cei mai de frunte, cari l'au sprijinit.

3) D. Pampu spune, că densusul făcut convocatorul înainte de alegere și a umblat în persoană pe la inteligenți, rugându-i să se adune, ca să dea directivă alegătorilor români în fața alegerii. Intrăbă apoi, că de ce a repășit candidatul naționalist și de ce n'a candidat altul în locu-i? Lucrul era știut și spus înainte, că întrunind candidatul român numai 50 voturi, va fi balotagiū.

4) În fine d-l Pampu rógă pe toți cei de inimă să nu se năpustescă numai asupra »dascălilor«, vędându-i pe aceștia cu patru ochi, ér pe adevărați vinovați cu nici unul. Lumea, care cunoște pe Români din Alba Iulia numai după nume, fie încredințată, că nu dascălii pörta vina la stările desolate de aici...

Despre alegerea din Cărășeu am publicat în numărul 99 al diarului nostru o corespondență scrisă și semnată de Rev. domn G. Șuța archidiacon on. și protopop în Borlesci. În acea corespondență s'au relevat meritele celor ce au luptat pentru candidatul român și s'au înfruntat preoții cu deosebire, a căror purtare a contribuit la rezultatul nefavorabil al alegerii. Despre protopopul Antonie Gitta din Borhid părintele archidiacon a ăis, că »în tot decursul campaniei a fugărit doi iepuri de odală!« Primim acum dela părintele protopop Gitta o întimpinare, pe care o resumăm în părțile esențiale:

După ce părintele protopop Gitta arată, că a petrecut o viață de 72 ani, încărungând în cinste și omenie și numele d-sale, decă a ajuns vr'odată în publicitate, numai de bine a fost grăit — intrăbă pe autorul articolului, ce l'a îndemnat a-i înșira numele între trădătorii de neam? Apoi rógă pe d-l Șuța să se fie convins, că deși materialmente nu s'a expus, moralmente însă a conlucrat din răspuner pentru învingerea stindardului românesc în Cărășeu. Încă și mai mult. Părintele Gitta a avut chiar un conflict cu primarul comunal din Borhid, Mih. Ster, și cu tóte machinațiunile mărșave ale acestuia s'a prezentat la urnă cu 27 alegători frunțași din credincioșii săi, cari în adevăr cu pita și slănină în traistă, fără nici o mituire, l'au însoțit la urnă. Părintele Gitta provócă pe autorul corespondenței să lămurască, ce a înțeles densusul cu acei »doi iepuri«, și până nu va vedé dovedită afirmațiunea de mai sus, declară că o consideră de calomnie.

Tot în cestiunea corespondenței despre alegerea din Cărășeu primim o altă întimpinare dela părintele din Gerăuș, care iscălesce »Cornel Gitta, preot român din Codru Sătmariului«.

De ore-ce d-l Cornel Gitta n'a fost amintit cu numele, și în întimpinarea sa își dă aerul de a vorbi în numele preoților din Codru fără a justifica o autorizație din partea lor, și mai ales fiind-că o

dă pe cörda pedagogică »invătădu-l« pe părintele Șuța cum să-și scrie în viitor corespondențele — am cređut de prisos a da loc acestei întempinări.

Jubileul de 40 ani al regelui Carol al României.

(6)

— Urmare. —

11 Maiū 1866. (Vineri) Principele Carol se scólă la orele 6 dimineața, împachetă singur unele lucruri, sfirșesc câteva scrisori și primesce un număr mare de depeși de felicitare sosite din România în timpul nopții. Apoi își ia rămas bun dela fie-care membru de la curtea părintescă, ér la orele 10 intră la părinții săi să-și ia și de la ei rămas bun. Tatăl și mama adenc înduioșați își bineeuvintéza fiul, care pentru o clipă își pierde presentă, când mama udându-l cu lacrimile sale nu-l mai lasă din brațe.

Principele părăsesce camera părinților și se reculege arătându-se stăpân pe mișcările sale înainte de a încăleca pe cal, căci nimeni nu e permis să cetescă în trăsăturile feței sale, prin ce emoțiune trecuse adineaor și că tinerul călăreț acum își părăsesce pentru totdeauna casa părintescă. După ce și-a mai îmbrățișat pe fratele mai mic, iacalecă și plăcă din curtea de vânătoare, pentru ultima oră îmbrăcat în uniforma de dragoni prusiani, par-că ar eși la o preumblare. Sus la ferestră stau părinții și se uită după fiu, până îl pierd din vedere. — Când și cum se vor revedé?...

Principele călăresce de-alungul aleii, apoi cotesce pe șoseaua spre castelul Benrath, unde se află actualmente fratele mai mare, prințul moștenitor Leopold. La 11½ sosesce la castel și salutând pe fratele său și familia acestuia, precum și pe sora sa Maria, își schimbă uniforma prusiană și îmbracă haine civile. Apoi érași plăcă. Prințesa moștenitoare Antoinetta și prințesa Maria îl însoțesc, cea dintâi numai până la gară, cealaltă încă câteva ore. La gară se află mai mulți ofițeri din regimentul 11 de husari, cărora principele, ori-cât de greu îi vine a spune o minciună de nevoie, le ăice că își acompaniază sora până la Köln și cu trenul de noapte se va întörce la Berlin. — La ora 1 principele cu sora sa și cu dama de onóre, domnișóra Larisch, sosesce în Deutz. În hotelul unde prânzesc, principele întâlnește ofițeri din regimentul 8 de cuirassieri, cărora le spune că a venit aici în excursiune. La orele 2 principele plăcă pe o plóie torrențială la Siegburg și de aici cu diligența de postă specială la Ramersdorf, la baronesa Franque. După scurtă ședere, trebuie să se hotărască a-și lua ultimul adio dureros de la sora sa, căci timpul zoresce și el trebuie să sosescă la Bonn cu o barcă cu vâsle încă înainte de plecarea trenului de șese. Principele sosesce în ultimul moment la gară, după ce a trecut pe jos prin oraș și în tren se întâlnește cu consilierul de cabinet v. Werner. Principele Carl Anton a dat pe acest servitor credincios al casei princiare ca tovarăș pentru fiul său.

Plóia se vărsa în torente și principele muncit de gânduri nu pôte dormi. Trenul trece prin Mainz și Darmstadt și sosesce la 12 Maiū, orele 7 dimineața în Freiburg în Breisgau. Aici dejunéază călătorii. Orașul este un loc plăcut, unde a fost de multe ori, petrecând ca copil multe césuri fericite în drăgălașul Umkirch, unde ședea bunica sa, marea ducesă de Baden. Acum trebuie să trecă pe aici numai pe ascuns.

De aici călătoria se continuă spre Zürich, unde principele sosesce și trage la hanul »Zum Schwert«.

Când a trecut Rhinul cu barca la Bonn, principelui i-s'au șters așa ăicend urmele, și acum fi era mai ușor a-și păzi »incognito«-ul.

În Zürich este așteptat de camerierul prusian, baronul Mayenfisch, trimis înainte de principele Carl Anton, și care îl va însoți împreună cu Werner. Ca personal de serviciu nu are decăt doi servitori din

casa părintescă, unul din aceștia este feciorul Seelos care stă în serviciul principelui încă de la 1860. Acesta a mai fost în streinătate, însoțind la Lissabona pe repausata soră a principelui Carol, tinéra regină a Portugaliei.

Timpul se înseninéază și sórele luesce, dér e rēcóre și munții sunt acoperiți de zăpadă.

Séra se ține sfat în chestia pașapórtelor. Werner vré să scrie pimarului Aepli din St. Gallen, care cunoște familia princiară de la Weinburg, unde a fost invitat ca óspe, și principele Carl Anton îi scriese deja în privința pușapórtelor.

Spre a evita însă pericolul indiscrețiunei, se hotărăscé a nu scrie primarului, ci numai a-l întreba telegrafic, când s'ar puté vorbi cu densusul în St. Gallen. — Primarul răspunde numai decăt, că mâne va trece el însuși prin Zürich.

(Va urma.)

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 30 Maiū. În ședința de ađi a camerei deputatul naționalist român Dr. Alex. Vajda-Voevod a interpelat în chestia abuzurilor și brutalităților sevărșite de organele administrative și jandarmi la alegerile din cercurile locuite de naționalități. Căđénd partidul liberal, ăice interpelantul, naționalitățile au sperat că a căđut și sistemul brutalităților. Nu tocmai de mult alianța noastră era căutată și d-l ministru de comerciu ne-a recunoscut ca partid. Am așteptat în sfirșit să vedem alegeri libere. (Strigăte: Așa a și fost!) Dér ne-am înșelat. (Strigăte: Așa curénd? v. Rákosi: D-vóstré vreți să fiți înșelați!)

În Rozsahegy ministrul de interne a terorizat pe jidovi, ca să voteze pe candidatul popular. (Președintele chémă pe orator la ordine.) Dr. Vajda expune abuzurile din cercul Ighilui. Domni deputati, cari au fost candidați oficiali habar n'au ce au trebuit să sufere candidații naționalisti. D-lor au fost numiți și nu aleși (Protestări). Președintele: Rog pe d-l deputat să-și modereze expresiunile. Dr. Vajda arată abuzurile și brutalitățile comise la Cehul Selagiului, unde 800 de alegători au fost risipiți și preotul Dum. Pop ucis. Oratorul descrie mai departe brutalitățile sevărșite în cercul Șomcutei mari, unde gendarmii au împușcat ómeni, omorind și rănind pe mai mulți.

Contele Teleki, care a primit acel mandat pătat de sânge, ar trebui să renunțe la el.

Oratorul vorbește despre măcelul din Amăț, apoi declară, că Români triumfăză nu prin bani și ra-chiu, ci prin forța ideilor lor. (Mare sgomot și contradiceri). Poporul român care a suferit în tăcere veacuri întregi, vré în sfirșit să-și spună cuvântul (Mare gălăgie! La ordine!)

Președintele amenință, că-i va detrage cuvântul.

Dr. Vajda interpeléază asupra abuzurilor și întrebunțării forței publice la alegerile din Ceh, Șomcuta și Cărășeu. Interpelația e adresată ministrului de honveđi și cel de interne, decă au cunoscința de omorurile și abuzurile întimplăte și decă au de gând a ordona anchetarea faptelor, pedepsind pe cei culpabili? În sfirșit decă guvernul vré să trimită prin cercurile locuite de Români mi-litție care scie românesce.

Contele Teleki declară la somația lui Dr. Vajda, că nu-și va depune mandatul (Strigăte de éljen) Interpelațiile s'au trimis la miniștri respectiv.

Constantinopol, 31 Maiū. Patriar-chul ecumenic a fost invitat de urgență de sinodul din Fauar să apere cu mai multă energie privilegiile patriarhatului. Într-o ședință comună a

s'nodului și a consiliului laic, majoritatea a aprobat o atitudine conciliantă în afacerea cu aromânii, — acésta după propunerea patriarhatului.

Două membri ai sinodului au fost însărcinați să viziteze pe marele vizir și să-i cêră un tractare mai blândă pentru metropolitul grec din Bitolia. Marele vizir s'a arătat neînduplecat și a pretins destituirea metropolitului din Bitolia și a vicarului din Grebena altfel guvernul îi va inaugura întrutotul, de órece sunt răspunđători de atacul de lângă Grebena contra familiilor aromânilor.

Londra, 31 Maiū. »Daily Mail« primesce următórea telegramă din Tanger: Anarchia domnesce în tot Marocul. Tóte triburile se înarméază. Este iminent un rėsboiū civil.

Producțiunea teatrală din Bucium-șasa.

În ziua înălțării Domnului tinerimea din Bucium-șasa a aranjat o producțiune teatrală împreună cu joc în favorul fondului pentru procurarea unei scene, care are să fie proprietatea corului local. S'au jucat două piese: *Un amor neașteptat*, un dialog drăgut, care a plăcut mult publicului nu tocmai mare, fiind timpul nefavorabil. Ploile Ispasului, proverbiale în părțile acestea, nu s'au lăsat nici în anul acesta de minciună. D-l comptabil la »Detunata« Nicolae David și d-șóra Reghina Macaveiu, au dovedit că nu au pășit acum mai întâiu pe scenă. — Piesa a doua »O noapte furtunosă« de Caragiale a fost jucată în unele părți fórte bine. Mai ales d-l Simion David în rolul jupânului Dumitrache, d-șóra Reghina Macaveiu în rolul Vetei, d-șóra Laura Macaveiu în rolul Ziței și d-l Nicolae David, jucând pe Chiriac, au arătat o deosebită pricepere. Mult haz au produs învătătorii Micu și Dan, cel dintâiu în rolul lui Spiridon băiatul, al doilea în rolul lui Rică. Nae ipistatul a fost fidel redat de d-l Colantin Macaveiu.

Tótă greutatea a fost și este în aceea — ori de câte-ori s'ar juca la noi piese de ale lui Caragiale, că descriind el — mai ales în comedii, stări sociale din România, pe o anumită clasă — semidocta burghezime — publicul nostru nu se prea pôte transporta în modul de gândire, de exprimare și în purtarea acelora. Partea cea mai mare a comicului din »O noapte furtunosă« stă chiar în zeflemizarea acestei burghezimii, în modul cum înțelege ea civilisarea, cum vorbește de progres, de constituție, de ciocoi, — stă în exprimarea pocită a noilor termini, — care e tipică tuturor semidocților. Și cu tóte că, o satiră mai aspră nu i s'a făcut acestei societăți decăt ceea a lui Caragiale, cu tóte că de ai ceti de o sută de ori comediiile lui, tot-deuna își petreci, — la noi unde sunt puținii cei cari să le cunoscă, nu în amănunte, ci peste tot viața din România, nu pot avé efectul acela, pe cari trebuie să-l aibă acolo de unde au pornit.

Societatea pentru fondul de teatru a fost dér conșcie de greutatea acésta, când a publicat concurs pentru cea mai bună piesă teatrală luată din viața noastră. Nesmintit noué Ardelenilor, pentru ca să gustăm teatrul, pentru ca acesta să ne folosescă, ne trebuiesc piese luate din viața noastră, pe cari le pricepem. Pregătirea pentru înțelegerea și delectarea în piese streine numai pe calea acésta se pôte face.

Cu deosebire pentru popor ne trebuiesc piese cu tendințe evidente. Celea câte-va scrise în potriua alcoolului în România s'ar puté juca și la noi, unde în multe părți bântue acésta bólă, dér succesul lor, fiind lucrate mai mult la poruncă, decăt dintr'o inspirație adevărată, scim, că și dincolo a fost și este aprópe zero. Fiind așa de inolipat publicul nostru pentru îmbrățișarea astor-fel de producții, datorința celor chemați e nesmintit, ca să-i pună la dispoziție piese potrivite și folositoare.

Correspondent.

Reuniunea

Invetătorilor români uniți din Archidieceasă.

De lângă Mureș, Maiu 1906.

Despărțământul Catina și-a ținut adunarea sa de toamnă în comuna Șermășel, unde Vasile Seliștean, invetătorul din localitate, a ținut lecție practică cu elevii din școală din geografie despre „Cerc și comitat“, ăr invetătorul Traian Șuteu a disertat despre tema: „Cestiunea gramaticii în școlile noastre populare“. Adunarea de primăvară s'a ținut în Uilac (Mező Ujlak), cu care ocaziune Alexiu Rusu a ținut o lecție practică din limba maternă: „Desvoltarea vocalelor și a consonantelor“ și a disertat tot Traian Șuteu despre tema: „Religiunea în școlile noastre“.

Despărțământul acesta are 24 membrii ordinari, nu se poate lăuda nici cu un membru fondator, ba nici cu un membru ajutător. În anul 1904/5 a administrat sub titlul de taxe de membru ordinar 46 cor., în anul 1903/4 50 cor., în anul 1902/3 nimic; decât luăm de basă numărul de 24 membrii ordinari, trebuie să între anual, ca taxe statutare 96 cor.; au intrat însă în acești 3 ani numiți cu totul numai 96 cor. și trebuiau să între în 3 ani 288 cor., prin urmare pe trei ani din urmă despărțământul acesta e în restanță cu 194 cor. Biroul central va săi mai de aproape, cumcă câte restanțe mai sunt dela înființarea reuniunii noastre până la 1902/3. Este de mirat, cum-că chiar din mijlocul câmpiei, unde și poporul este materialmente mai bine situat, colegii de acolo nu numai, că nu se nisuesc de-a câștiga membrii fondatori, ceea-ce ușor ar putea face, prin câștigarea d-lor parochi din tractul acesta, ba și a unor proprietari mirenți, der sunt atât de indiferenți față cu progresul material al reuniunii, încât nici ei nu plătesc taxele prescrise, ba nici nu se pot lăuda cu vre-un membru ajutător.

Despărțământul Cojoana și-a ținut adunarea sa de toamnă în Juriul de Câmpie, unde invetătorul Iuliu Iambor din Aiton a ținut o lecție practică: „Porțile sufletului“ și tot el a disertat despre tema: „Simțămintele asociate și însușirile copiilor“. În adunarea de primăvară ținută în comuna Corpade (Korpád) invetătorul II tot din Aiton, Ioan Rusu, a predat o lecție practică din geografie: „Șes, deal și vale“, ăr invetătorul Romul Giurgiu din Armicută a disertat despre: „Datorităle principale, ca instrucțiunea să producă fructele destinațiunii omenesci“. Comitetul central în raportul său numesce tema asta cam confusă; cei din localitate și despărțământ sunt competenți de-a desluși afacerea.

Despărțământul acesta are 22 membrii ordinari, între cari se numără și demnul protopop tractual Ioan Hățăgan, mai departe are 20 membrii ajutători, der nu se poate lăuda nici cu un membru fondator. În anul 1904/5 a administrat la centrală 46 cor.; în anul 1903/4 88 cor.; ăr în anul 1902/3 94 cor. Decă luăm de basă 22 membrii ordinari, numai dela aceștia, abstrăgând taxele membrilor ajutători, trebuiau să între în acești 3 ani din urmă 264 cor., au intrat însă numai 228 cor., în cari se înțelege vor fi cuprinse și sumele solvite din partea membrilor ajutători. Sunt foarte rare despărțăminte, cari să fie cu așa puține sume în restanță, asta se vede și de-acolo, că comitetul central în raportul său amintesce, cumcă probabil la stăruința demnului protopop Ioan Hățăgan 20 comune au solvit câte 2 cor. taxe de membru ajutător. Eită un mijloc de-a înainta bunăstarea materială a reuniunii noastre.

Mureșanul.

Expoziția de copii din Apoldul-românesc.

D-l Dr. Ilie Beu, medic în Sibiu, a înaintat comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiu“, în cauza expoziției de copii următoarea scrisoare:

Oncrat Comitet!

Confirm primirea scrisorii D-Vostre ddto 7 Maiu a. c. și Vă mulțămesc pentru cinstea ce-mi faceți apelând și la statul meu cu privire la expoziția de copii, ce voiți a aranja în comuna Apoldul-inferior.

Părerea mea este, că la expoziția de sub întrebare să iee parte poporațiunea din comunele Apoldul-inferior, Luduș, Tâpărcia, Amnaș și eventual Sângătin (din comitatul Alba-inferioră). De astă-dată să fie admiși numai copiii până la vârsta de doi ani. Să se formeze mai întâiu două grupe mari, una de feciori și alta de fete. Fie-care grupă să aibă două despărțăminte, în primul despărțământ să ocupe loc copii dela 6 până la 12 luni, în al doilea despărțământ copii dela 12 până la 24 luni. Copii mai tineri de 6 luni să nu fie admiși la expoziție.

În despărțământ comunele să urmeze, pôte, în ordinea indicată mai sus, la nici un cas să nu se permită un amestec, de-ore-ce e de importanță a privi copii după comune, pentru a putea face comparație.

Copii să fie îmbrăcați în haine simple.

Ar fi de dorit, ca să se formeze două juriu, unul pentru grupa feciorilor și altul pentru grupa de fete. În primul juriu așl propune pe: D-na Dragita, d-na Beu (nevasta mea), d-sora Eugenia Iovescu și d-l Dr. Iancu, în juriul al doilea pe: D-na Păcurar din Mercurea, D-na Măcelariu din Mercurea, d-sora Adelina Oltean și d-l Dr. Comșa. Fie-cărui juriu s'ar mai putea adauge și câte o țărancă fruntașă, nu însă din comunele participante.

Sunt de părerea, ca să se formeze premii egale, cât mai multe, în bani, plus câte o broșură cum sunt: Ionel de V. Gr. Borgovan, Cărticea sănătății de Dr. I. Beu, etc.

În fine mă simțesc deobligat a Vă aduce la cunoștință, că în comuna Apoldul-inferior și în satele învecinate a grasat pojarul până mai de curând. Pentru acest motiv cred, că ar fi bine ca termenul expoziției să se mai amâne cu vro câte-va săptămâni, chiar și până la toamnă.*)

După-care Vă rog să primiți asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Sibiu, în 18 Maiu 1906.

Dr. Beu,
medic.

ECONOMIA.

Cultura hemeiului.

Cultura hemeiului a luat în timpul din urmă și la noi în Ungaria o desvoltare tot mai însemnată. Dovadă e și aceea împrejurare, că pe când mai înainte cu câți-va ani, hemeiul se cultiva numai pe un teritor de 400 hectare, pe atunci la sfârșitul anului 1904, după datele oficiului de statistică, cultura aceluia s'a estins pe 627 hectare. În măsura acesta s'a ridicat apoi și prețul producțiunei aceluia. Mai înainte adecă abia se producea hemeiul de 500 mii de corone, ăr astăzi prețul aceluia se ridică la suma de un milion corone.

Cultura hemeiului dela noi, a cam ținut până acum pas cu lipsa producțiunei de bere, care pe fiecare an avea trebuință de câte 5000 măji metriche. În loc însă ca acesta producțiune se fi fost sprijinită și asigurată ore-cum, producțiunii de bere dela noi, ca și cei din streinătate, n'au prea băgat în seamă producțiunea națională de acasă și astfel în timpul din urmă s'a putut observa o scădere însemnată în prețul hemeiului pretutindenea. Această scădere a provenit de acolo, că în urma prețului celui mare de mai înainte, cu care se putea vinde hemeiul, cultivătorii nu numai la noi, ci și în alte state, și-au mai îndoit producțiunea de hemeiul.

Producțiunii de bere de pretutindenea, aveau cunoștințe sigure despre starea producțiunei de hemeiul, încă mai înainte ca acesta să fi fost adus în piață spre vânzare, așa că aceia pe baza cunoștințelor luate din rapoartele oficiose ale gu-

*) Suntem informați, că din cauza pojarului Expoziția se amână pe toamnă. Not. Red.

vernelor fixau prețul aceluia, până când vândătorii nici nu-și scoteau marfa lor în tîrg spre vânzare. În modul acesta a scăzut prețul hemeiului așa de tare, încât din soiurile cele mai bune abia se puteau scôte cheltuelile de plantare și cultură, ăr din cele mai proște nici chiar acelea nu se mai puteau scôte.

Scăderea prețului la hemeiul, a atins într'un mod neplăcut și simțitor nu numai pe cultivătorii de la noi, ci mai de pretutindenea. Der ai noștri au trebuit să simtă această scădere cu atîta mai vîrtos, cu cât unii erau avisați, ca să-și vîndă producțiunea lor mai cu seamă pe piețele streine, unde în timpul din urmă a fost o concurență foarte mare, așa că soiurile mai proște de hemeiul nu erau băgate în seamă de loc.

Pe când mai înainte prețul unei măji metriche de hemeiul era de 400 corone, ba une-ori trecea chiar și peste suma acesta, pe atunci în anul 1904, prețul aceluia s'a redus la 80—130 c., ăr al celui de un soi mai prost la 30 c. de maja metrică și după scirile, ce sosesc din streinătate nu e nădejde, ca prețul aceluia dór-dór s'ar mai urca cumva în viitorul cel mai de aproape.

După datele statistice oficiose, precum și după cele adunate pe cale privată, producțiunea de hemeiul din anul trecut, a fost următoarea:

Anglia	de 350.000	măji metr.
Germania	„ 300.000	„ „
Austria	„ 200.000	„ „
Statele-Unite	„ 195.000	„ „
Francia	„ 70.000	„ „
Rusia	„ 65.000	„ „
Belgia	„ 35.000	„ „
Olanda	„ 15.000	„ „
Ungaria	„ 5.000	„ „
Svedia și Norvegia	„ 4.500	„ „
Laolaltă	1.239.500	m. m.

Din datele de mai sus reese, că producțiunea de hemeiul în decursul anului trecut, a fost de 1.239,500 m. m., ăr trebuințele producțiunii de bere au fost numai de 1.100,000 m. m. Prin urmare a mai rămas din anul trecut în contul acestui an o producțiune de 139,500 m. m.

Pentru cultivătorii de hemeiul dela noi, vinderea acestuia s'a mai îngreunat și prin aceea împrejurare, că am pierdut una dintre piețele cele mai bune de până acum și anume piața germană, care prin noul său tarif vamal de protecțiune, care a intrat în vigore cu 1 Martie a. c. a ridicat vama pe hemeiul dela 14 la 20 mărci de maja metrică.

Nu putem preface deci, că pentru cultivătorii de hemeiul s'ar ivi nise timpuri mai bune în viitorul cel mai apropiat. De aceea credem, că nici nu mai e cu scop, ca să se facă nouă plantațiuni de hemeiul, cari recer cheltueli mari, fără ca cultivătorul să pôtă deveni în stare, de a și le putea reintorci cândva. Decă totuși unii dintre cultivătorii noștri ar dori, ca pe viitor să-și mai sporască producțiunea lor de hemeiul, apoi acesta să o facă numai din soiurile cele mai alese; soiurile mai proște, după cum am vîdut și mai sus, nu merită ca să se mai fie cultivate.

Producțiunea de hemeiul din Ungaria e de ajuns pentru producțiunea de bere de aici. Acea însă ar trebui mai bine îngrijită pe viitor, ca cum s'a întimplat acesta până acum; trebuie mai bine uscată, de ore-ce s'a constatat, că de pe la anumiți cultivători de pe la noi, hemeiul a conținut peste 25% umezală, din care apoi se produc tot felul de parasiți, cari la vânzare detrag din prețul aceluia. Afară de acesta, decât hemeiul are prea multă umezală în

sine, se prea încălzește, se încăresce și capătă și un miros rău și neplăcut, care îi detrage apoi și mai mult din prețul și așa destul de mic.

Cultivătorii mai mari de hemeiul, nu se mai mulțămesc acum numai cu o uscare a aceluia pe cale naturală, ci s'au provădut cu anumiți ventilatori (triure), cu ajutorul cărora pot produce un curent cald de aer de 40 grade, cu ajutorul căruia apoi hemeiul se pôte usca după trebuințele producțiunii de bere. În dată după această uscare măestrită, hemeiul se pachetază în anumiți saci seu lădi de pleiu, în cari adecă se nu pôtă pătrundă aerul. Și hemeiul cel mai bun își perde din preț, decât se ține mai mult de doi ani. De aceea nu e cu scop, ca să se țină timp mai îndelungat nevîndut. Hemeiul se pôte ține mai bine la o temperatură între 0°+1° graduri, adecă ca cum e primăvara când se topește zăpada.

Aceste câte-va date statistice despre cultura hemeiului, am credut că vor interesa și pe cultivătorii noștri; îi vor interesa mai vîrtos pe aceia, cari în timpul din urmă și-au propus ca în locul culturilor de până acum, să mai introducă și pe cea a hemeiului, care după cum se auzea mai înainte, se vindea sacul cu câte 200 fl. „Acum a trecut baba cu colacii“... și astfel un timp ore-care trebuie să ne mulțămim și numai cu culturile noastre de până acum.

Ioan Georgescu.

POVEȚE.

Curățirea pivniților umede și cu miros greu de mucegai, se pôte face ușor și ieftin astfel: Se închid mai întâiu toate ferestrele și ușile, se astupă butoieile orî alte vase ce sunt în pivniță, apoi se pune în mijlocul ei o strachină ori o olă de pămînt cu 1—2 kilograme, (după mărimea pivniții) sare de bucătărie peste care se tórna 1/2—1 litră de acid sulfuric ordinar, adecă vitriol. Omul care face lucrul ăsta, îndată ce a turnat vitriolul, iese din pivniță și închide bine ușa; decât ar rămâne prea multă vreme acolo, s'ar inneca de gazul ce se răspîndesce din sare și vitriol.

După două césuri, vreme ce-i trebuie gazului ca să nimicească mucegaiul, se deschid toate găurile, ferestrele și ușile, ca să iasă gazul, apoi, se mătură bine pârțile și pe jos, și pivnița e curată.

Mijlocul acesta se potrivește și pentru casele, cari au stat mai multă vreme închise, cu miros greu și sunt umede.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Calendarul săptămânei.

MARTIE. (1906) are 31 zile. GERMÂNAR

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	21 † Ros. Con. și El.	31 † Ros. Paula
Luni	22 † Ros. C. Vasil.	4 † Ros. Carp.
Marti	23 C. p. Michail Măr	5 Bonifaț
Merc.	24 C. p. Simeon	6 Benignus
Joi	25 † Af. c. s. Ioan	7 Lucreția
Viner	26 Carpus	8 Ep. Medard.
Sâmb	27 S. m. Teraponte	9 Felice

Biblioteca pentru toți!

Fie-care număr se află în mai multe exemplare și se capătă cu 30 bani la *librăria H. Zeidner în Brașov și Sighișoară*. Fondată 1867.

Afără din Brașov 33 bani Nr. inclusiv porto trimiși cu mandat postal. Cu rambursă mai scump.

Prospecte gratis! Vîndătorii capătă rabat!

fără abuz și bine impletite, pentru a da întregului un caracter național.

Recitativele, fresce, sufer influința compozitorilor străini, cu deosebire a lui Wagner, și în schimb părțile sentimentale ale lui Manole și ale Annei reamintesc inspirațiile italiene.

Nu mai puțin însă un suflu personal, o continuitate de stil, care dă unitate compoziției și un colorit românesc, fac din această lucrare o compoziție de valoare merită să trezescă ori-când entuziasmul publicului nostru — și noi sperăm, că marele succes pe care l'a obținut erii, va face pe d-l Kiriac s'o repete, dându-ne și partea a treia.

Autorul, care asista, a fost viu aclamat și felicitat de Regina.

Restul programului, foarte bogat, a avut deasemenea mult succes. — E. D. E.

Cronica externă.

Albanezii preparându-se de revoltă. Din Constantinopol se anunță, că după scrieri confidentiale primite de Pörtă, pretendentul albanez Alexandru Castriotă ar fi convocat la Cattaro, pe teritor austriac, pe notabili albanezi. Ar fi vorba de a se trimite arme prin contrabandă în Albania.

Autoritățile turcesci au ordonat cele mai severe măsuri la fruntarie.

Japonia se înarmază. Diarele engleze anunță, că cercurile competente militare japoneze se ocupă serios cu cestiunea înmulțirii și reorganizării armatei. E mai mult ca sigur, că trupa cavaleriei va fi înmulțită, numărul trupelor de transport și de căi ferate va fi urcat și se vor forma nouă corpuri de armată, compuse din artilerie, înzestrată cu armele cele mai moderne. E vorba să se introducă și o nouă pușcă de calibru mai mare. Serviciul activ sub arme va fi redus la 2 ani.

Desbaterile Dumei. În ședința de Luni a Dumei s'a dat cetire unei propuneri, iscălită de 111 deputați, cari cer ca pentru elaborarea proiectelor de lege, cari se referă la egala îndreptărire a țăranilor cu ceilalți supuși ai Rusiei, la egala îndreptărire a tuturor naționalităților, la ștergerea privilegiilor nobilitare și la egala îndreptărire politică a femeilor, să se institue o comisiune. Deputatul Șachowskoi a prezentat apoi următoarea interpelație: Are de gând guvernul să continue acțiunea sa de până acum de a împedea persoane particulare pentru a ajutama țărani miseri cu alimente și medicamente?

În discuția proiectului de lege asupra inviolabilității persoanei numeroși deputați, luând cuvântul, au condamnat despotismul, sub care suferă întreaga Rusie.

Congregațiunea comitat. Hunedóra

ținută în Deva, la 29 Maiu n. 1906.

Stimate d-le Redactor!

De mult imponentă sală a casei comitatului n'a fost atât de împopulată, ca la ședința de astăzi; chiar și galeriile au fost toate pline, dintre membrii români încă s'au prezentat mulți, cum numai la restaurări s'a obicinuit....

În lipsa fișpanului »demisionat« și »absolvit«, congregațiunea a fost presedinită de prezumtivul fișpan actualul vicișpan Pogany Béla.

La ordinea zilei au fost 132 obiecte. Îndată după deschidere s'a dat cetire comunicatului ministrului președinte, anunțând numirea noului guvern unguresc.

Comisiunea permanentă a propus, ca acest comunicat să se ia la cunoștință și noului guvern să-i se voteze încredere.

Față cu acesta propunere, Dr. Aurel Vlad, într-o vorbire lungă, în care însăși și arată toate abuzurile și nelegiuirile câte s'au făcut chiar și sub noul ministeriu, apoi espunând grozăviile și ilegalitățile dela alegerile de deputați din Dobra și Cehul-Silvaniei, a declarat, că precum n'a avut încredere în guvernele de mai înainte, așa nu poate avea încredere nici în actualul guvern.

I-a urmat Dr. Victor Bontescu declarând, că d-sa recunoște îndreptățirea esis-

tenței statului ungar, nu recunoște însă dreptul, ca în acest stat să domnească o singură rasă, adică numai Maghiarii. A înșirât și d-sa mai multe abuzuri și ilegalități comise la alegerile de deputați și în special în cercul, în care a fost candidat, exprimându-și părerea de rău, că n'a putut fi ales, ca să-și poată desvolta păreriile în parlament ci e constrins a și-le espune aici. —

Ambii oratori au fost des întrerupți de strigătele sgomotoase și bajocuri ale membrilor maghiari.

S'a ridicat apoi nou alesul deputat dela Hațeg, armeanul Dr. Ajtai Aladár și după-ace a făcut cele mai grețose elogiul noului guvern, cu față încruntată și într'un ton răstit, a dis, că guvernul actual, — față de tendințele centrifugale, ce se observă de un timp — are nu numai dreptul și chemarea, ci chiar datoria ca acele tendințe să le sugrume și să le nimicească. (Voci din partea unor membrii români: »și aceste le dă Ajtai?«*)

Deputatul dela Hunedóra Szentiványi Gábor unul din cei ce au subscris »acel pact« recunoște, că naționalitățile ar avea drept, să se desvôle pe teren cultural și economic, în statul maghiar, prin urmare decât au gravamene juste, acele să le valideze la locul competent și pe cale legală. —

A vorbit și deputatul Vasile Demian declarând în mod mai conciliant, că nici d-sa nu are încredere în guvernul actual, d-er ar dori, ca spiritele să se mulcomescă și o bună înțelegere să înlocuiască neînțelegerile și iritațiunile de azi.

Punându-se la vot, propunerea comisiunii permanente s'a primit cu majoritate de voturi.

S'a făcut și o interpelare în cauza alegerii de la Dobra.

Vicișpanul-fișpan a răspuns, că pentru abuzurile și nelegiuirile, ce s'ar fi comis la alegerea din Dobra, nu poate primi nici o răspundere, de ore ce toate dispozițiile mai ales acele cu gendarmeria și milicia, s'au făcut direct de sus, de către ministrul de interne.

În zadar s'au făcut încercări, de a prezenta dovezi și de a arăta casuri concrete, relativ la barbariile de la alegeri, căci membrii maghiari au erupt în strigăte și injurături obicinuie, până s'a trecut la alegeri, — când apoi și-au ales pe cine au vrut și au hotărât toate cum li-au plăcut.

Correspondentul.

SCIRILE DILEI.

— 30 Maiu n.

Deputațiunea coloniei române vieneze la Regele Carol. Diarului »N. Fr. Presse« i-se scrie din București: Deputațiunea vieneză constătoare din d-nii: Dr. Sterie Ciurcu, Dr. S. Pușcariu, Cesar Popovici, D. Popovici și bar. Kubinsky, a fost primită Duminecă la palat într-o audiență specială, care a durat o jumătate de oră. La audiență a asistat și regina Elisabeta. Regele Carol a mulțumit deputațiunii foarte călduros pentru cadoul oferit și a exprimat arhitectului Popovici și artiștilor vienezi deplina sa recunoștință. Regele a dis tot-odată să consimte cu plăcere la înființarea unei societăți române de ajutoare în Viena, care să poarte numele său. Regina a adaus, că colecțiunea prețioasă de produse literare ale poetilor și scriitorilor austriaci, făcută la inițiativa consulului general de Lindheim, i-a pricinuit o deosebită bucurie.

Circulația străinilor în Brașov. Senatorul Oscar Alesius în calitatea sa de șef al comisiunii pentru circulația străinilor a raportat zilele acestea magistratului asupra străinilor, cari au petrecut în Brașov în perioada dela 1 Nov. 1904 până la 31 Octomvrie 1905. Din raportul d-lui Alesius reiese, că în perioada arătată în Brașov au petrecut timp mai mult s'au mai puțin îndelungat 10.073 vizitatori și anume 8243 persoane singuratic și 915 familii. Numărul vizitatorilor s'a urcat în mod considerabil față cu anii precedenți. Majoritatea străinilor au fost găzduiți la hotel și numai 1708 la particulari. —

*) N. B. La alegerea din Hațeg, mai mulți Români formal au coteșit și s'au espus pentru armeanul, care acum e atât de cumplit.

Multe familii bogate, venite aici mai ales din România cu gândul de a sta în vilegiatură, au plecat din cauza că n'au găsit locuințe corespunzătoare. — Vizitatorii se jeluiesc că la familiile brașovene, unde stau în gazdă nu pot căpăta dimineața cafea cu lapte sau ceai, așa că sunt siliți a merge la cafenea, ceea ce e incomod cu deosebire pentru familii. În Tirol, Salzka-mergut etc. pretutindenea se capătă dejunul de dimineață, așa că streinii numai la prânz și cină trebuie să meargă la restaurant. — S'au mai jeluie streinii și contra birjarilor, dintre cari unii li-au cerut prețuri duble. — În sfârșit s'au mai ridicat plângeri contra prețurilor mari și a defectelor de pe la hoteluri și mai ales contra latrinelor, cari sunt într-o stare asiatică.

Liga culturală la palat. Vorbind de primirea Ligei culturale la palat, »Adevărul« din București dăce:

»Regele invitând proprio motu pe președintele și comitetul Ligei la palat, spre a-i primi felicitările de jubileu, a arătat și guvernului și parlamentului și opiniei publice, că Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor nu compromite nici tronul, nici siguranța statului și că Românii trebuie să știe de ea cum știu toate națiunile de societățile lor naționale«.

Audiențe musicală la regina Elisabeta. Ni-se scrie din București: Luni la 6 ore s'era profesorul de musică și compozitorul d-l Iacob Mureșianu a fost primit în audiență de Majestatea Sa Regina, care l'a invitat în mod grațios să asiste și la audiența musicală, ce avea să urmeze în apartamentele sale din Palatul regal.

Ploi mari și inundații în România. O ploie torențială — o adevărată rupere de nori — s'a deslănțuit Duminecă și Luni noaptea, mai ales asupra județelor din nordul Moldovei. Pagubele cauzate sunt enorme. Șivioiele de apă au luat cu ele podurile, au stricat linii ferate, au inundat lanuri întregi, s'au abătut asupra satelor, înecând turme de vite, pătundând în casele locuitorilor și făcând chiar victime omenești.

La Pașcani sunt mai mulți omeni înecați. La Adjud circulația trenurilor nu se face decât cu mare anevoință. În județul Hălciu în unele părți ploia a cădut cu grindină în așa mare cantitate, în cât pământul era acoperit ca cu o manta albă. Viile, pomii și lanuri întregi au fost distruse. Desolarea printre săteni e mare.

În județul Dorohoi a cădut la Buda grindină în mărimea unui ou de vrăbie, distrugând cu desăvârșire recolta de grâu, ovės și orz de pe mai multe moșii. În județul Vaslui, locuitorul Grigore Rusu din Cătuna Sârbesci, dimpreună cu o soră a sa și 2 copilași, au fost luați de curenții apei, târându-i într-o prăpastie, unde s'au înecat.

D-er culmea nenorocirii a fost în județul Botoșani, unde pagubele și stricăciunile pricinuite de ploie sunt considerabile. Mai ales în partea Hârșăului, — în partea acestui orașel, pe care ploile l'au băntuit cu atâta furie în timpul din urmă — a fost un adevărat dezastru. Lanuri întregi sunt inundate, multe animale au fost înecate.

În Cocorenii grindina era de mărimea ouălor de porumbel. La Deleni o copilă de 13 ani s'a înecat, luată de curenții apei. La Cristești o femeie a fost trântită de fulger. Între Pașcani și Heci-Lespedi două poduri au fost rupte.

Congresul Ligei culturale. Duminecă după amiazi a avut loc la Liga culturală o constituire, la care au luat parte mai mulți membrii ai Ligei. S'a discutat în vederea constituirei de Dumineca viitoare, când se vor alege delegații pentru congres. Congresul anual al Ligei se va ține probabil în ziua de 28 Maiu v.

Un preot român macedonean pus sub interdicție. Din Constantinopol se anunță că preotul român Anastase după cererea metropolitului din Korita a fost pus sub interdicție de către sinodul patriarhiei pentru motivul, că a celebrat o cununie română.

Generalul Nogi pentru generalul Stössel. Diarul englez »Daily Telegraph« primește din Tokio știrea, că generalul Nogi comandantul trupelor japoneze dela Port-Arthur, s'a adresat telegrafic șefului statului major din Petersburg cu rugarea de a-i comunica, decât de fapt generalul Stössel a fost condamnat de tribunalul militar la moarte. Nogi ar mai fi adaus în această telegramă, că după părerea sa modestă predarea Port-Arthurului în împrejurările date a fost inevitabilă.

Bombe în Rusia. Din orașul Sevastopol se anunță, că la revista trupelor, dată cu ocaziunea aniversării încoronării țarului și țarinei, mai multe bombe au fost asvârlite, omorând trei persoane și răniind grav pe mai mulți. Doi indiviți suspecti au fost arestați.

Furturi. Văduva Paraschiva Bureția a anunțat la poliție, că i-s'au furat mai multe obiecte dintr-o odaie. Păgubașa bănuiesce pe doi tineri, cari au locuit în aceea odaie timp de 3 luni și în noaptea când i-au dispărut lucrurile, au dispărut și chiriași fără să-i achite chiria.

Alexe Moldovan din Rebrîșora de 24 ani și Nicolae Bota din Nepos de 20 ani, au sosit alaltăieri din România în gara Brașovului și s'era s'au culcat pe o bancă în sala de așteptare cl. III. Dimineața trezindu-se nu și-au mai găsit bănișorii (câte 40 corône), ce și-i câștigaseră cu munca în România. Păgubași au anunțat cazul poliției, spunând că ei bănuiesc pe un individ înalt, roșu și uscățiv cu pantaloni negri, vestă de postav, pălărie neagră, môle, cisme și cu un șurț verde. Acel individ se învîrtise de cu s'era pe lângă ei și de sigur a observat, că au bani la ei.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 29 Maiu. În ședința de azi a dietei deputatul național român Dr. Iuliu Maniu a luat cuvântul »în numele partidului naționalităților«.

Strigări din stânga: Nu există așa ceva. Ce vorbesci? Nu există partid naționalist. — Maniu: D-nii deputați sunt impacienți, deși vor vedea, că noi suntem fii credincioși ai patriei și ne dăm silința ca națiunile noastre... (Sgomot teribil. Strigări: La ordine! La ordine! Cum cutezi să vorbesci așa? Simegi: Numai o națiune există în țera acesta, cea maghiară!)

Președintele sună: Rog liniște. Nu se poate auzi nici un cuvânt din discursul oratorului (Mare sgomot. Strigări: la ordine, chiamă-l la ordine.)

Maniu: Nu-l mulțumesc programul guvernului nici pe el, nici pe soții săi, nici țera. Ministrul președinte n'a făcut în programul său cu privire la votul universal astfel de declarațiuni, cari să liniștească naționalitățile, deoarece nu vră să introducă între limitele constituției totalitatea păturilor poporului (Sgomot). Dreptul electoral vră să-l estindă numai asupra acelor, cari »sunt chemați« la acesta, de aceea oratorul n'are încredere în guvern.

Ministrul președinte n'a făcut declarațiuni liniștitoare nici despre aceea, că legile fundamentale se vor executa obiectiv (Mare sgomot). Față cu Croații ministrul președinte a declarat, că va garanta executarea legilor lor fundamentale, n'a dis însă nici un cuvânt, că pe ale noastre... (Sgomot infernal! Strigări: La ordine! La ordine! Ce vorbesce?)

Președintele: Așa se vede, că oratorul nu este în clar cu principiile fundamentale ale dreptului public. De aceea îl fac atent să țină cont de legile noastre fundamentale, cari nu asigură drepturi speciale nimănui, căci la din contră voră procedează față cu ele conform rigorei regulamentelor camerei. (Aprobări sgomotoase.)

Maniu: Nu poate să aibă încredere în guvern și programul acestuia nu-l mulțumesc. Amănuntele programului înzorzonat nu corespund programului său și a soților săi, căci ei n'au fost aleși deputați pentru guvern, ci pentru interesele poporului.

Strigări: Pentru popor, pe care l'ați prostit. Amăgitori!

Maniu: Roga guvernul să execute esact și drept legile. Partidul naționalist n'are încredere în guvern. (Mare sgomot în dreapta și stânga camerei.)

Hodza Milan (slovac) încă a luat cuvântul. Între altele și-a exprimat temeri, că nu se va realiza votul universal de partidele, cari înainte cu un an l'au respins. N'are încredere în guvern câtă vreme acesta nu va prezenta un proiect de lege despre votul universal, care să corespundă intereselor tuturor popoarelor țării.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Corsete

— cele mai bune și moderne —

la B. Goldstein, Brașov strada Vămei 12.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1905 7 Maiu	Activ	1906 29 Aprilie	1906 6 Maiu
64.472,700	45169022 Reser. metal. aur 73848062	104.469,951	104.355,562
4.401,354	19303678 " Trate aur 30507500	1.783,808	1.845,613
33.730,514	Argint și diverse monede	51.232,393	58.184,045
19.689,205	Portofoliu Român și străin.	24.397,801	25.470,607
11.999,990	*Impr. pe efecte publice . 5389100	11.999,876	11.999,876
14.316,173	" " " în cont-corent 20081507	14.908,055	14.896,734
1.704,306	Fonduri publice	2.910,292	2.910,324
5.670,958	Efectele fondului de rezervă	5.770,058	5.770,058
574,712	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	602,438	602,505
563,668	Imobile	620,832	629,659
84.595,202	Mobilier și Mașini de imprimărie	82.423,752	81.935,652
—	Cheltuieli de administrație	17.660,491	11.259,106
38.095,914	Depozite libere	21.106,871	18.082,726
279.814,696	Conturi-corente	339.886,618	337.942,467
	Conturi de valori		
	Pasiv		
12.000,000	Capital	12.000,000	12.000,000
19.771,835	Fond de rezervă	21.266,042	21.284,642
2.946,244	Fondul amortis. imob. și materialului	3.158,004	3.158,004
159.609,800	Bilete de bancă în circulație	220.144,000	218.613,770
812,642	Dobânzi și beneficii diverse	894,820	950,399
84.595,202	Depozite de retras	82.423,752	81.935,652
78,973	Conturi corente	—	—
279.814,696	Scomptul 5%	339.886,618	337.942,467
	* Dobânda 5%.		

Cursul la bursa din Viena.

Din 29 Maiu n. 1906.

Renta ung. de aur 4%	113 95
Renta de corone ung. 4%	95 55
Impr. cail. fer. ung. în aur 3 1/2%	85 55
Impr. cail. fer. ung. în argint 4%	95 25
Bonuri rurale croate-slavone	97.—
Impr. ung. cu premii	210 50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	156 50
Renta de hârtie austr. 4 1/10	99 60
Renta de argint austr. 4 1/10	99 35
Renta de aur austr. 4%	118 40
Renta de corone austr. 4%	99 75
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	89 75
Losuri din 1860	157 90
Acții de-ale Băncii ung. de credit 1663.—	
Acții de-ale Băncii austr. de credit 816 50	
Acții de-ale Băncii austro-ung.	671 50
Napoleondori	19 13 1/2
Mărci imperiale germane	117 25
London vista	240 30
Paris vista	95 37 1/2
Note italiene	95 50

Cursul pieței Brașov

Din 30 Maiu n. 1906.

Bancnote rom. Cump. 18 92	Vend. 18 98
Argint român	18 84
Napoleond'ori.	19 06
Galbeni	11 20
Mărci germane	117 20

Lire turcesci	21 50	21 65
Seris. fone. Albine 5%	101.—	102.—
Ruble Rusesci	2 63	2 35

Nr. 7443—1906.

Publicațiune cu oferte.

Pentru a se da în antrepriză ridicarea unui edificiu — birt în pădurea numită „Stejeris” cu spese de 7000 corone — se va ține licitațiune cu oferte la 12 Iunie 1906 la 10 ore a. m. în despărțământul V-a al magistratului orașenesc (afaceri economice), care se află în Str. Aurarilor nr. 5, etag. II.

Condițiunile de ofertă și cele ale contractului, asemenea planul, măsurările și devisul de spese ori care interesant le poate ceti în sus menționatul despărțământ magistratual în orele antemeridiane până în ziua de licitație.

Brassó, în 23 Maiu 1906.

1—2.2396.

Magistratul orașenesc.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei”
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat seu lunare.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de contabil la subsemnata reprezentanță în Cluj se publică concurs cu terminul de 15 Iunie 1906.

Cererile instruate cu documentele necesare și condițiunile sunt a se înainta acestei reprezentanțe, Emke-tér nr. 16, de unde se pot primi și informațiuni mai detaliate.

Agentura generală
a băncii gen. de asigurare mutuală
„Transilvania.”
2—2.2396.

AVIZ!

Sâmbătă, în 2 Iunie st. n. a. c. la 9 ore a. m. se vor vinde prin licitațiune publică la Băile de abur ale Eforiei școlare mai multe mobile secestrate dela Constantin Navrea.

Brașov, 13(26) Maiu 1906.

2—2.2397.

Eforia școlară.

STABILIMENTUL DE IDROTERAPIE

dela

Băile Eforiei școlelor rom. din Brașov
s'a deschis în 1 Maiu st. n. a. c.

Stabilimentul este modern instalat cu toate aparatele cele mai perfecte. Tot felul de dușuri cu presiune, care se poate regula după felul bôlei și constituțiunea bolnavului.

Băi cu aer cald. Băi parțiale cu aer cald.

Băi electrice și cu acid carbonic.

Secțiuni separate pentru femei și bărbați.

Cura se face sub controlul medicului dirigent Dr. Baiulescu.

Orele de consultațiune dela 7—9 a. m. și dela 4—5 p. m.

Prețuri: se plătesce anticipativ pe săptămână 10 c. dacă se întrebuințează o aplicațiune pe zi, 14 Cor. pentru 2 aplicațiuni pe zi. Pentru serviciu se plătește 2 Cor. pe săptămână. Separat se plătește prima consultațiune a medicului cu 6 cor.

5—10.

ADMINISTRAȚIA.

ABONAMENTE

LA

„Gazeta Transilvaniei.”

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
Pe trei luni 6 cor.	Pe trei luni 10 fr.
Pe șase luni 12 „	Pe șase luni 20 „
Pe un an 24 „	Pe un an 40 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
Pe an 4 cor.	Pe an 8 fr.
Pe șase luni 2 „	Pe șase luni 4 „
Pe trei luni 1 „	Pe trei luni 2 „

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin
mandate postale.

Domnii cari se vor abona din nou, se binevoescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea
„GAZETEI TRANSILVANIEI.”

„Gazeta Transilvaniei” cu numărul a 10 fil. se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tunceria de pe parcul Rudolf la Eremias Nepoții.

Cea mai bogată BAIE feruginosă,
în acid carbonic și baie de nămol,
IDROTERAPIE RAȚIONALĂ
cură de zăr și lapte.

DORNA

în Carpatii Bucovinei.

Stație a Căilor ferate, situată la confluența
Dornei și Bistriței arie.

14 ore depărtare dela București și 11 ore depărtare dela Liov.

Palate monumentale de cură, apaducte din izvoare Alpine, canalizație, lumină electrică, cale pentru biciclete, de două ori pe zi concerte ale muzicii militare dela Regimentul din Bistrița, excursiuni în România, Transilvania și Ungaria apropiată cu trăsură, călare și pe plute.

Succese splendide la: bôle de nervi, bôle femești și cele de inimă, la anemie, arteriosclerosă, și exodate.

Prospecte gratis.

Informațiuni medicale se pot lua la medicul stabilimentului de băi, cons. imp.

Dr. Arthur Loebel.

4—15.2383.